

ELŐFIZETÉS.

HMELYEN:

Egy évre 36 korona.
Fél évre 18 korona.
Egy negyed évre .. 7 korona.
Egy hozta 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre .. 8 korona.
Egy hozta 2 k. 30 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és osztrák egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 397.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 164.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Kedd, október 10.

Előnyomulunk a Görgény és Hargitta hegységében is.

(Törösvárnál megvertük az oláhokat. — Meghiúsult orosz és olasz támadások.)

Budapest, október 9. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti haretér:

Románia elleni harcveronal:

Falkenhayn tábornok szövetséges csapatát tegnap Törösvárnál visszavetették az ellenséget, Brassót elkeseredett utcai harcokban megtisztították. Az ellenségnek Háromszékből oda-siető erősítéseit Földvártól dél-keletre feltartóztattuk és megvertük. A románok mindenütt átengedték a csatateret. Arz tábornok a Hargitta és Görgény hegységben előnyomuló hadseregével szemben az ellenség helyenkint ellent áll. Szisztov közelében a bolgár Dunán dunai flottilánk által támogatott német osztagok és osztrák-magyar utászok hataimukba kerítették egy szigetet, amelyet románok megszállva tartottak. Ez alkalommal 6 ágyút zsákmányoltak, 3 tisztet, 155 főnyi légénységet elfogtak.

Károly főherceg lovassági tábornok hadsereg harcveronala:

Ludova területén német zászlóalj az oroszoktól elragadtak egy magaslatot. A Pantir-nyergen visszavertük az ellenség előretörését.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregének harcveronala:

Sviniuchy—Kisielin közötti állásaink ellen az oroszok tegnap megint nagy erővel intéztek támadásokat, amelyeket Zatureynál egymásután háromszor-négyszer is megismételtek. A támadások újból, az ellenségnek leg-súlyosabb veszteségével járó teljes kudarcával végződtek.

Olasz haretér:

Az ellenség tüzéségi és akna tevékenysége a tengeremelléki arevonál déli részén tovább tart. Az olasz gyalogságot, amely a Karszt fensikön, Novavastól délre, a görzi szakaszon is Katharina ellen megkísérelte a támadást, zárótüzünkkel visszaűztük. A Fassani alpokban, a Cardinal-Coldove szakaszon órákig tartó elkeseredett közelharcokra került a sor. Az ellenséget, amely több zászlóaljjal támadott, teljesen visszavertük. Csapatunk megtartották összes magaslati állásaikat.

Délkeleti haretér:

Nincs újság. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

„Diszoklevél.”

Arad, október 9

A gyergyói havasok szüz fehér táblái olyanok most, mint egy tulvilági táj, ahol fehér mezőkön nyílnak a piros rózsák. Mint egy stilizált Szinyei-Merse kép, melynek piros pipacsai úgy virítanak a hófúvások fölött, mint a temetők lángszinü boglárkái.

Itt a gyergyói havasok szakadékos hőmezőin küzd még a lerongyolt, pozdorjává tiport oláh sereg roncsa a diadalmasan rohanó magyar-német dicsőséggel. Mi tudjuk, hogy hiába küzd; mi tudjuk, hogy a havas mezők piros rózsái és rozsdaszín pipacsai nem élő virágok: holt oláh katonák szívének kiömlött vércsöppjei. Mi tudtuk, hogy a magyar igazság napja fel fog kelni Erdély keletén s hogy egy becstelen nemzet temetkezni jött a székely sziklák alá.

Mi tudtuk ezt... De hogy az egész világ így tudja: csak ma érkezett a hírről mi hozzánk. A semleges sajtó egyik legtekintélyesebb orgánuma: a Rotterdamsche Courant ma írta meg Oláhország nekrológiáját. Az ententehoz csatlakozott kis államok sorsa vár e népre. Pusztulás és bűnhődés, könytenger és késői megbánás. A küzdőknek kijáró „diszoklevél“-et talán megkaphatják, de ezt felaggatniok nincs hely hová, mert reményeiknek templomát rommá örölte a mi újra lobogó harc dicsőségeink.

A boldogságnak harsonája zug a lelkeinkben, hogy nemcsak mi látjuk így;... így tudja már a széles nagy világ: az ellenség s barát. Az oláh sirdombra ma még koszorút tesz az idegen sajtó, de mi — ledobjuk onnan még azt is. Ledobjuk és igazat fog nekünk adni a világ minden becsületes nemzete, ha majd egykor egy kissé megenyhül a szörnyü harag s a vérbeborult szemek újra megtanítanak tisztán látni. S látni fogja majd mindenki, hogy az a nemzet, amely ártatlanokat gyilkolt le, aggastyánok ősz fejére vágott, tiszta asszonyok becsületében fürdött, kedves szemeket metszett ki gyermekek arcából: megoszfolt az istent s nem a vitéség „diszoklevél“-ét érdemli meg, hanem az igazság szeges korbácsát, a megsemmisülést és azt, hogy sirja fölé odaverjék az — örök feledés keresztjét!

(:)

Tengeri események:

Október 8-áról 9-ikére virradó éjjel tengerészeti repülőgépeink sikeresen bombázták a San-giorgio di norigoi és latizai pályaudvart, katonai építményeket, a forto-busoi elhárító ütegeket, a gradoi belső kikötőt és az alsó Isonzo melletti ütegállásokat. Heves lövetés ellenére összes repülőgépeink sértetlenül tértek vissza. Flotta-parancsnokság. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Törösvárt elfoglaltuk.

(Hátrál a megvert oláh az egész vonalon. — Offenzívánk a Kárpátokban. — Mackensen seregei a Dunán. — Németek fényes sikerei a Sommenál.)

Berlin, október 9. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati haretér:

Albrecht württembergi herceg vezértábornagy arcveronala:

Yperntől délre közel a tengerpart-hoz, valamint Rupprecht trónörökös hadseregeportjánál az Artois arevonalon, élénk tűz és járőrtevékenység volt. A hatalmas sommei csata még tart. Szövetkezett ellenségeink erőlködésüket csaknem még fokozták. Annál érzékenyebben éretek őket az a veszteségteljes vereség, amelyet Belov tábornok hadseregének hősi gyalogság és erős tüzésége okozott nekik, 25 kilométer széles arevonalon a legkisebb árokreszt sem veszítettük el. Gaudacourt és Bouchavesnes között különös hevességgel, gyors egymásután rohamoztak az angolok és a franciák, tekintet nélkül rendkívüli veszteségeikre. Böhm és Garnie tábornokok csapatát minden alkalommal teljesen visszaverték őket. Lesarsnál egy angol fészek kitakarítása, alkalmával 90 foglyot ejtettek, hét géppuskát zsákmányoltak. A tüzéségi harc legnagyobb hevességre fokozódott. Ancretól északra egyes szakaszokban a Sommetól délre így Vermandovillon mindkét oldalán.

A német trónörökös arcveronala:

Kiterjedt német robbantások az Argonnokban tetemes szélességben széjjel rombolták a franciák árkait. A Naastól keletre a kölcsönös tüzés idönként észrevehetően kiújult.

Az összes erők eme legvégsőbb megfeszítése rendkívüli teljesítményeket követel repülőinktől is. A tüzéségi megfigyelő szolgálatban az ilyenkor szükséges biztosító repülések alkalmával a megfigyelő repülők nehéz felada-

tukat csak úgy oldhatják meg, hogyha a harci repülők az ellenséget távol tartják tőlük. Így az eddig el sem képzelt számra emelkedett légi harcok ránk nézve sikeresek voltak. Szeptember hó folyamán légi harcban husz repülőgépet veszítettünk, egy eltűnt. A franciák és angolok vesztesége: légi harcban 97, a földről lelőttünk 25-öt, vonalainkon belül leszállni kényszerült 7, összes veszteségük tehát 129 repülőgép. Ennek fele az ellenség, a másik fele a mi területünkön zuhant le.

Keleti harctér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadcsoportja:

A legutóbb megtámadott arcvonal ellen, Lucktól nyugatra, az oroszok tegnap megismételték támadásaikat. Sehol sem volt sikerük, de újból a legnagyobb veszteségeket szenvedtek. Itt is ellenségeinknek véres vereségéről számolhatunk be. Brzezanytól délkeletre az oroszok előretöréseit visszavertük.

Károly főherceg lovassági tábornok arcvonala:

A Kárpátokban meglepő előretöré-

sünkkel Babaludovánál előretoltuk állásunkat és elért terepnyereséget, heves közeli harcban, megvédtük.

Erdélyi harctér:

Erdély keleti részében folytattuk az előnyomulást. A brassói csatában megvertük a románokat. Az északról érkezett erősítések Brassótól északkeletre hiába avatkoztak a harcba.

Balkán hadszíntér:

Mackensen vezértábornagy hadcsoportja:

A német csapatok, amelyeket az osztrák-magyar monitorok támogatnak, rajtaütéssel elfoglalták Sistovtól északnyugatra fekvő Dunaszigetet. Két tisztet és 150 főnyi legénységet elfogtak, hat ágyut zsákmányoltak.

Maedóniai hadszíntér:

A monasztir—Florina vasutól keletre az ellenségnek sikerült a Cserna balpartján megvetnie lábát. Ludendorff, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Nagyszeben az oláhok Tannenbergjé.

(Megnyerték a németek a Somme csatát. — Az orosz gőzhenger kezd visszagörögni.)

— Távirati tudósítás. —

Berlin. A sajtóhadiszállásról jelentik: Ez év július elsejétől a háború megszűnt szócsata lenni és az entente szakított addigi szokásával, a sajtó és a parlament helyett átette az akeiót a harcterekre. Az a tény ma, hogy összes frontjainkon óriási nyomást kell minden oldalról elviselnünk. Ez a nyomás azt akarja elérni, hogy az iniciatívát elveszítsük és azt az entente ragadja magához. A harctéri események, bármilyen borzalmasak, a hivatalos jelentések szerint, nem változtathattak azon a tényen, hogy az entente az iniciatívának csak egy minimális, jelentéktelen részét tudta magához ragadni. Amit most élünk túl, az minden esetre a teteje mind annak, ami 1914. augusztus elseje óta történt. Ez a döntés előkészítése, amelyet mi épp úgy akarunk, mint az entente és amelynek kimenetelét mi bizalommal várhatjuk. Bár milyen fontos is időnközönként egy-egy harctér, a döntés a nyugati fronton lesz és a sommei csata annak az előkészítése. Ezt akarják ellenségeink, ezt célozza az a rettentő nagy csapatösszevonás és ez tűnik ki abból az általános támadásból, amely egyre fokozódik.

Briand és Lloyd George azok a férfiak, akik megtalálták a utját annak, hogy a négyesszövetség érdekelletéinek chaosából, a politikai ideálok szétágazó utvesztőiből és az entente-nemzetek egymástól elűtő céljainak egyesítéséből az egységes vezetés gondolatát elérjék. Humbert szenátor a Journalban az a nagy harsona, amely Briand gondolatait tolmácsolja, aki ágyut és munióit követel, hogy ennek hihetetlen felhalmozásával még ezen az őszön diadalra vigye az entente zászlóit. Lloyd Georgenak nagyszerű segítő társa lord Northcliffe, a Timessel a Davli Maillal és más, az angol újságkirály tulajdonát alkotó, száz vidéki lappal. Kétségtelen, hogy ez a két csoport igen sokat ért el. De még többet akarnak elérni s ezidőszent az a céljuk, hogy nagy közös tartalékokat gyűjtsenek francia földön a jövő ta-

vaszra, továbbá, hogy az angol és a francia hadsereg, mindegyik fentartva a maga hadosztály kötelekeit, keveredjék és a vezérkari tisztek kölcsönös kicserélésével a végső csapást mérjék ránk. Erről a csapásról sokat beszélnek és fontos annak megállapítása, hogy általánosságban a jövő tavaszra tervezik. Ez indirekte annak beismerése, hogy ellenségeink a maguk részéről a Somme csatát eredménytelennek tekintik, az az, hogy mi azt megnyertnek mondhatjuk.

Tudjuk, hogy Franciaország és Anglia körülbelül kilencven hadosztályt vetett harcra a Somme mellett és hogy ebből a másfélmillió emberből a fele harcceptelen, noha ellenségeink csak félmilliót ismernek be. A mi csapataink a keskeny Somme fronton háromszorosa és ötszörös tulerővel szemben tartják állásaikat. Az összes semleges szakírók elismerik, hogy a németek példátlan harci erkölcsökkel rendelkeznek. A csata negyedik hónapjában áll a frontunk és mindig jobban megszilárdul. Voltak kritikus pillanatok, de túléltük azokat.

Az események egy másik gőcpontja a délkeleti front, amelyen az oroszok megmérhetetlen kiméletlenséggel kergetik a halálba gyalogos tömegeiket. A történetírók nem találhatnak már szavakat a veszteségek borzalmasságának leírására, amelyeket az oroszok szenvedtek. A legzenésőbb festő sem alkothat olyan haláltáncot, mint amilyen az oroszok járnak. Mióta Hindenburg erős kézzel fogja a gyepőt, napról-napra merevebb lett, visszavett és megrövidült frontunk. Állandóan erősödik a bizalom, mert minden úgy mozog, mint egy jól megalkotott és megolajozott gépezet. Közeledik az a nap, amelyen az orosz offenzíva véglegesen megtörik. A gőzhenger sohasem áll nyugodtan, mert ha egyszer megállítják, akkor automatikusan megkezdte útját visszafelé.

A Balkánon is feltartóztatlanul halad a sors. Egy aljas és brutális nép, mely asszonyo-

kat és sebesülteket gyilkol le, megkapja megérdemelt jutalmát. Falkenhayn szenális vezetése új határkövet állított fel ebben a háborúban. Nagyszeben! Egy második kisebb fajta Tannenberg, egy megsemmisítő csata, amilyennek Moltke ideáljában élt, amilyen Cannae és Szedán voltak. Ennek a csatának a hatása már jelentkezik. A román hadvezetőség ugyáltszik teljesen elvesztette a fejét, mert különben nem küldött volna tizenhat zászlóaljat tüzéség nélkül a Dunán. Ez a rablóhadjárat azt a benyomást kelti, mintha csak azért kísérelték volna meg, hogy ennek a csapatnak a feláldozásával az entente sajtó figyelmét az erdélyi vereségekről eltereljék, mert a hadihelyzetre egyáltalán nem volt más befolyással, minthogy az oláhoknak kevesebb a katonájuk.

Az általános hadihelyzet ezidőszent tehát kedvezőnek mondható. Az entente nyomása kezdi kiváltani a mi ellennyomásunkat. De mindenhez idő kell. A legközelebbi hetekben türelemre lesz szükségünk, míg a hivatalos jelentések klasszikus stílusa az eredményeket el fogják mondani nekünk. Itt az ősz és az entente ugyszólván semmit sem ért el. Mi ellenben túl vagyunk a hegyen és nyugalommal, bizalommal nézhetünk kedvező kifejlődés elé.

Az oláhok megkezdtek

Erdély kiűritését.

— Távirati tudósítás. —

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Falkenhayn és Arz tábornokok csapatai egyre szélesedő fronton kergetik vissza a románokat Erdély déli és keleti részén. A szövetséges csapatok teljes offenzívában vannak és az ellenség az erdélyi fronton mindenütt visszavonul. Már megingott a román front északi fele is.

A német, magyar és osztrák csapatok, miután heves harcok közepette átlépték a persányi hegyeket és keresztülhaladtak Zernesten, megszállották Törösvárt és ezzel elzárták a törösvári szoros bejáratát. Persány és az apácai hegyek között szintén előrejutottak a szövetséges csapatok, miután október 6-án megverték a románokat a Homoródnál. A győztes csapatok Vledénynél ráléptek a brassói utra és gyors tempóban maguk előtt hajtva az ellenséget a Barcaságon keresztül, tegnap eljutottak Brassó alá, amelybe még ugyanaznap késő délután bevonultak diadalmas csapataink.

Följebb északra szintén eredményes harcok folytak. Csapataink eljutottak Felsőrákosig és elértek a baróti hegyek nyugati lejtőjére, miután az ellenséget előbb Oklándnál megverték. Más hadoszlopok innen északra szintén előnyomulnak keleti irányban. Így tehát a törösvári szorostól az Olt mentén egészen Felsőrákosig tolytatjuk az ellenség üldözését.

Ezen a háromnapos járóföldön a második számú román hadsereg mindenütt visszavonul. Az ellenség most vagy döntő csatát fogad el Háromszékben, vagy pedig harc nélkül kiűriti ezt a vármegyét. A visszavonulás már áttért az alsócsikra is, ahol az oláh északi hadsereg déli szárnya szintén visszafelé kezd hajolni.

Az Erdély déli részén történt események már éreztetik hatásukat Erdély keleti részén is. Csapataink ott elfoglalták a Székelykeresztúr és Székelyudvarhely között emelkedő magaslatokat és ennek következtében főszabadították Székelyudvarhelyt. A megvert oláh haderő megkezdte visszavonulását a görgényi hegyekben.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Mehádia a legdélibb erdélyi front hadi gőc-

pontja. Ott fut össze a dunai front azzal a frontszakasszal, amely szoros érintkezést tart a petrozsényi fronttal. Petrozsény körül — most már a határhegységben — kezdettől elkeseredett harc tombolt. A mehádiai szakaszon Dragalina János tábornok csapatai csak az utóbbi napokban kezdtek akciót, hogy végül is szintén kitérjenek csapataink támadó lendülete elől. Orsován maig is csak zászlóaljnyi megszálló sereg van. Sokáig csak járőrök kalandoztak be időnkint a várost és csak tíz nappal a hadüzenet után merészkedett be a zászlóalj. A magyarok és németek kivétel nélkül elmene-kültek és ingóságait is magukkal vitték. A román nemzetiségű lakosság helyben maradt, de — a megszálló sereg várakozása ellenére — egészen passzív viselkedik, teljesen közömbö-

sen figyeli az eseményeket és zavartalanul végzi munkáját. Még néhány száz lépéssel a román állások mögött is dolgoznak szántóvető emberek. Orsova katonai parancsnoka Kozica Juon őrnagy. Polgári közigazgatás még nincs Orsován. Egyetlen félig közigazgatási funkció-juk az volt, hogy a Széchenyi-utat „Bratianu bulvardia”-nak nevezték el. Az oláhok egyéb tevékenységük már kevésbé közigazgatási. Szakasztottan úgy, mint Petrozsényben, Orsován is teljesen kifosztották a menekülők lakásait. Hadvezetésünk kezében hosszú lista van azokról a boltokról és magánlakásokról, amelyekben az oláh mohóság pusztított. Beszélnek, hogy az utóbbi napokban Avarescu tábornok hadseregpáncsnok is megfordult Orsován.

Románia osztozik a kis népek sorsában.

(Fejletlen hadvezetés, hős csapatok.)

— Távirati tudósítás. —

Budapest. Az Erdélyből érkezett jelentések beszámolnak arról, hogy az erdélyi hadműveletek minden irányban kedvezően folynak. A szövetséges csapatok sikerei már a gyergyói havasokban is éreztetik hatásukat. Fogaras vármegye főispánja és a megye köztisztviselőinek egy része már visszatért állomáshelyeire. Az oláhok Fogarasban raboltak és fosztogattak. A kormány tárgyalásokat létesít a hadvezetőséggel, hogy vajjon visszatelepíthető-e az erdélyi lakosság. Nem akarják ugyanis, hogy a lakosság haditerületekre térjen vissza. Akik kocsikkal menekültek el, még pedig nem messzire lakóhelyüktől, azoknak mindenestre rövidesen megengedik, hogy visszatérhessenek.

Bécs. Az első és a második oláh hadsereg döntő vereségének Falkenhayn és Arz tábornok hadvezéri képességein kívül az oláh hadvezetés céltudatlansága, ingadozó magatartása s az oláh hadsereg gyakorlatlansága a tulajdonképeni oka. Az oláh katona kötelességtudó és nem gyáva. Gyaloglóságuk meglepően jól állja a tüzéségi tüzet, sőt a közelharcban sem kicsinylendő le a magatartásuk. Betörésük első két hetében az oláhok 32-szeres túlerőben voltak. Ez az oka annak, hogy hadvezetésünk nem bocsátkozott frontális támadásba mindjárt, mert kimélni akarta az emberanyagot, kizárólag megkerülő mozdulatokkal operáltunk. Szeptember közepén az oláh túlerő már csökkent és ekkor kezdődött meg offenzívánk. Az oláhok minden hadiapasztalat nélkül bocsátkoztak a harcba és mi a kemény, elszánt harcokban kis veszteségekkel nagy előnyöket vívhattunk ki. Jellemző például, hogy Réte és a Báránykut közötti 26 órás elkeseredett küzdelemben, ahol az oláhok 4-szeres túlerőben voltak, visszavonulásuk után 800 oláh s ezzel szemben 43 magyar és német halottat temettek el a küzdelem után. Az oláh paraszt teljesítőképessége kitűnően érvényesült. Az oláhok az előkészített állásaikba való visszavonulásukkor sohasem juthattak lélegzethez, ami kizárólag a magyar huszárságnak és a német tüzéségnek az érdeme. Az olá-

hok úgy vonultak tel a harctereken, mint a gyakorlótéren, kettős sorokban a széles rajvonalok helyett, teljesen kiszolgáltatva tüzéségünknek. Rohamaikat sohasem készítették elő a tüzéség útján, miáltal agyutüzünkben nagy veszteségekkel bátran áttörő oláh gyalogság mindig sértetlen árkaikra bukkant, ahonnan a géppuska tüzetől megsemmisülten özönlött vissza.

Rotterdam. A Rotterdami Courant katonai szakértője az erdélyi helyzetről azt írja, hogyha az oroszok gyorsan nem jönnek segítségükre az oláhoknak, — amit nehezen tehetnek meg, mert a dobrozdal főeréktől nem vonhatnak el csapatokat — Romániának ugyanolyan esélyei vannak, mint a többi kisebb népeknek, akik hatalmas szövetségesek oldalán pusztulnak el. Hősként léphetnek elő és ugyanazon diszokleóval vizsgálódhatnak.

Stockholmból jelentik: Bukarestből jelentik: Konstantin Mille az Adeverul-ban beszámol arról, hogy az oláh hadsereg egészségügyi szolgálata teljesen képtelen megfelelni föladatainak. Romániában az összes polgári kórházakból elszállították a betegeket és helyükbe sebesülteket vittek. A katonáknak napokig kellett várakozniuk, amíg kötésüket megújították, úgy hogy emiatt sokan életüket veszítették. A háboru első napjaiban egyáltalában csődöt mondott az egészségügyi szolgálat és inkább csak önkéntes betegápolónők működtek, akik közül számosan megbetegedtek a megerőltető munkától. Mille meglátogatott több kórházat, amelyekben a sebesültek elmondották neki, hogy a hiányos ápolás következtében szörnyen szenvedtek. A hadügyminiszter felszólította Bukarest lakosságát, hogy lakásuk egy részét engedjék át a sebesültek számára. A legtöbb hivatalos épületből máris kórházat létesítettek. A nagyobbbrangu tisztekben igen érzékeny a veszteség. Az Adeverul megjegyzi, hogy a háboru népszerűségét legkevésbé sem illusztrálja az a körülmény, hogy lapjának arra a főlhívására, hogy adakozzanak a sebesültek javára, eddig mindössze kilencven frank gyűjtött össze.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Kedden: Az egér, vigjáték.
Szerdán: 3 a kis lány, bemutató.
Csütörtökön: 3 kis lány.
Pénteken: 3 a kis lány.
Szombaton: 3 a kis lány.

Marci.

— Operett 3 felvonásban, —

— Bemutató előadás. —

A színház falain kívül nagykabáthban, fázósan tipeg az ős: fenn a szinpadon pedig a nyári muzsa lenge rokolyája pörög, mint az orsó. Pörög, még pedig úgy, hogy egy pillanatra el is felejtjük, hogy tiszteletreméltó hajlékban vagyunk s oda képzeljük magunkat a nyári bódék, ringlispielek hacaarói közé. Ami a szinpadon történik, csakugyan olyan, mint az orsó pörge játéka. Esemény, logika, ötlet, gondolat, minden a feje tetején forog, mint egy elkeseredett prima ballerina, aki szerelmi csalódásában öngyilkosná szédíti magát. A szinpadon a színészekkel együtt macskák is játszanak és pedig nem mondhatnók, hogy az előbbieknél kevesebb sikerrel. Sőt játék közben nyávognak is, amit nem minden színésztől mondhatunk el. Különb van a darabban minden, ami jó. Győző nagyszerű humorral berendez egy lakást, úgy hogy kiűriti a másik szobát, közben pezsgőt isznak a macskák és katzenjammert kap a közönség. Várnai énekel, ami még nem volna baj, de a primadonna is táncol és ez komplikálja az esetet. A zeneszerző szép régi melódiákat „szerzett” el valamelyik tingli-tangli műsoráról, amellyel aztán teljesen zavarba hozza a női kar táncoló szépeit. A közönség teljesen megtöltötte a színházat és nagyszerűen mulatott a Járai fehér nadrágján, amelyben úgy didergett a szegény énekes, mintha nem meleg lírai tenorszerepet játszana. Ott voltak még a karmesterrel élőkön a zenészek is, de ezekről most nem szölok semmit, mert ők szégyelték magukat. Z. A.

* **A színház hírel.** A legközelebbi ujdonság. A Névtelen asszony, színmű öt felvonásban. Irta Bisson, fordította Bródi Miksa. A Magyar Színháznak idei legnagyobb sikert aratott ujdonságából már javában folynak a próbák. Bemutató előadása a „Három a kisleány” után lesz. Két érdekes repiz. Még ebben a hónapban, az érdekes ujdonságokon kívül a Tökéletes asszony és a Gésák operettek készül a társulat, mind a kettő teljesen új betanulással és elsőrangú szereposztással. **Három a kisleány.** Bemutató előadás szerdán. A legnagyobb sláger, olyan, amely elhomályosít minden mást. Amióta Budapestben bemutatták, azóta estéről-estére táblás házak előtt adják ezt a szenzációs operett-ujdonságot, melynek aradi bemutatója iránt már is a legnagyobb érdeklődés mutatkozik. Schubert gyönyörű zenéje, a librettó kedves Biedermeyer hangulata ma időszerűbb, mint valaha és a szereposztás is elsőrangú. Schubert dalköltőt Cóna Dezső játsza. Médikét Horváth Mici és Z. Váradi Margit felváltva fogják játszani. Grissi Luciát Járai Böske. Schöber báró Járai S., a többi szereplők Kiffer Lujza, Blidár Vali, Delli, Kertész, Polgár, Kiss Miklós, Herold stb. Győző egy groteszk titkos rendőrt játszik, ki csak a második felvonásban jelenik meg először, de a közönség alig várja, hogy a harmadikban is megjelenjen. Tschöll papa Várnai és Tschöll mama Benkóné külön említést érdemelnek. Csupa kedély és kedvesség. A „Három a kis leány”-hoz teljesen új diszletek készültek. Az ujdonság sorozatos előadásai szerdán kezdődnek és sorshuzás után az első két előadásu Médikét Horváth Mici játsza, azután két estén Z. Váradi Margit és így tovább felváltva két-két estén.

Capdebó Géza tábornok. 1830—1916.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi előkelő társadalom egyik őszintén szeretett, méltán nagyra becsült, népszerű tagja, Capdebó Géza nyugalmazott vezérőrnagy hunyta le a szemét váratlanul a mára virradó éjszakán. A 86 esztendő, fizikailag és szellemileg csodálatosan friss tábornok harmincöt esztendőn át szinte megszakítás nélkül Aradon lakott és megszerezte magának a legelőkelőbb társaságok igaz szeretetét. Ismerőseinek, barátainak hatalmas tábora most könnyezve fogja utolsó útjára kísérni.

Capdebó Géza élete telve van a legérdekesebb és izgalmas eseményekkel. Amikor kitört a szabadságharc, az iskola padjából a honvédséghez lépett és Kiss Ernő tábornok csapatában harcolt a magyar szabadságért. Alább olvasható sajátkezűleg írt életrajza, amelyből kitűnik, hogy nem is egészen tizenhárom hónap alatt százados lett és e rövid idő folyamán részt vett a magyar szabadságharc legfenségesebb ütközeteiben. Hősiességéért már akkorszámos kitüntetésben részesült. A világsi fegyverletétel után visszavonult az apai házhoz. Apja temesmegyei kormányzó volt és minden áron politikust szeretett volna a fiából nevelni. Az ifjú hős szíve azonban a katonai pályához vonzódott és arra kérte édes atyját, eszközölje ki, hogy a császári huszárokhoz felvegyék. Előkelő összekötések révén sikerült őt a huszárokhoz juttatni, elnézték a fiatal katonának, hogy nem rég még a magyar honvédségnél küzdött az osztrák hadsereg ellen. Az ezred, amelyhez kinevezték, Milanóban állomásozott és Capdebó Géza alig mult husz esztendő, amikor a ragyogó olasz nagyvárosba került. Katonai pályáján gyorsan haladt. Az olasz, s a porosz hadjáratokban résztvett és bátorságával, ügyességével, eszességével párosult bölcs óvatosságával rendkívüli sikereket aratott. Ötvenegy esztendő korában vonult nyugalomba és nem sokára megkapta a vezérőrnagy címet. Az osztrák-magyar hadseregben kevés olyan régi katonatiszt van még életben, akinek annyi ritka értékes érdemrend díszítette a mellét, mint neki, de nagyon kevesen is vannak, akiknek élete annyira gazdag legyen hősi harci eseményekben, mint az övé. Még egészen fiatal volt, amikor az osztrák-magyar történelem egyik legkimagaslóbb alakjának, Benedek tábornoknak szárnysegéde lett; Albrecht főherceg mellett is működött, mint adjutáns.

Harmincöt évig Aradon.

Amikor 35 évvel ezelőtt nyugalomba vonult, Aradra költözött és azóta itt élt az őt szerető uri környezetben. Az aradi uri kaszinóban élénk szerepet vitt és éveken át, mint a kaszinó háznagya, majd mint elnöke gondoskodott arról, hogy a klubban senki se érezze magát rosszul. Valóságos családi melegséggel vették őt körül azokban a termekben, ahol második otthonát lelta fel. A jellegzetes külsejű, Ferenc József szakállú tábornok állandóan szóval tudta tartani a legnagyobb társaságot is és őfelségéről, akit rajongásig szeretett, sok közvetlen történetet hallottak tőle a kaszinóban. Capdebó tábornok tizenegy nappal volt idősebb, mint királyunk. Gépszerű pontosságával osztotta be életmódját és élete minden legapróbb eseményéről is feljegyzéseket készített. E sorok írója az utóbbi hónapokban is többször felkereste a tábornok ilyenkor mosolyogva megdegatta:

— Ocsém-uram sok kötetre valót tudna írni, ha megkaphatná a naplóját. Sok történelmi tévedésre tudnék én igaz fényt deríteni. *Benedek tábornok és Albrecht főherceg mellett tényleg megfigyelést gyűjtöttem. Meg is írtam...*

— És mi történt a kézirattal?

— Két évvel ezelőtt elégettem valamennyit. Arra gondoltam, hogy esetleg halálom után mégis napvilágot látnának a feljegyzések és bizony ez egyes történelmi eseményeket más színből tüntetnének fel, mint ahogyan most látják és hiszik. Gondoltam: jobb lesz halálra itélni a feljegyzéseimet.

Élete egyik legragyogóbb eseménye az volt, amikor kilenc esztendővel ezelőtt Nagyszébenből jövet Aradon vonult át régi ezrede. Az ősz tábornok a város hátsó részében, lóháton fogadta ezredét, amely eldeffilírozott hosszú időn át volt parancsnoka előtt, aki egykoron izgalmas csatákba vezényelte a dicső huszáregimentet.

A bámulatosan erős szervezetű férfit, aki egész életében alig volt beteg, az idén a nyár folyamán súlyos baleset érte. A Batthyány-utcában egy bérkocsi, amelyet egy ügyetlen suhanc vezetett, elütötte és az öreg ur bal-szeme megsérült. Több hétig gondosan kezelték, de végül el kellett távolítani a szemgolyót és attól fogva állandóan lekötve hordta a felszeme helyét.

Szenvedélyes vadász volt és részben ez is okozta váratlan halálát. Két héttel ezelőtt kiutazott mostoha leányához, özv. Vertán Lukácsnéhoz, a csanádmezei Magyarbányára és Vertán Adorjánval csaknem naponta vadászni ment a birtokon. Három nappal ezelőtt vadászat közben erősen meghűlt és a mára virradó éjszakán hirtelen meghalt. Környezetével még éjszaka is nyugodtan elbeszélgetett; éjfél táján váratlanul rosszul lett, hátrahanyatlott ágyában és esőndesen kimúlt. Holttestét Aradra szállítják és szerdán délután temetik a felső temető halottas házából.

Halálával kapcsolatban olyan hír is szárnyra kelt, hogy vadászat közben elbukott és agyrázkódást szenvedett, amely végzetessé vált nála.

Apró történetek.

Capdebó Gézáról számos kedves tréfa kering barátai körében. Tudták róla, hogy fiatal tiszti korában kedvelője volt a szép nemnek és a snájdig huszártisztnak természetesen számos kalandja is volt.

— A nők — mondta e sorok írójának — szép pénzemet emésztették fel és nem egyszer adósságba is keveredtem miattuk. Soha se felejttem el, hogy amikor egy alkalommal Olaszországból hazajöttem, arra kértem apámat, rendezze még egyszer az adósságaimat.

— Mennyi kell?

— Háromezer forint.

— Nő miatt?

— Igen — mondtam szégyenkezve — de becsületszavamra fogadom, hogy soha se eszéllok több adósságot.

Boldogult jó apám ideadta a háromezer forintot, aztán így szólt:

— És most visszaadom a becsületszavadat. Tanuld meg tiám, hogy az igazi ur pénzért soha se adja oda a becsületszavát.

Olaszországi tartózkodása alatt egyszer — főhadnagy korában — nagy meglepetéssel állapították meg róla a garnizonban, hogy nyomtalanul eltűnt. A szolgájától hiába kérdezték, hol van, nem adott rá kielégítő választ. A harmadik napon aztán egyik barátjának eszébe jutott, hogy X. grófnővel gyakran látta az utóbbi időben a fiatal Capdebó főhadnagyot.

Elment a grófnőhöz és kétségbeesve közölte vele:

— Grófnő, azzal a szegény főhadnaggyal valami komoly baj történhetett; három napja eltűnt.

— Nincs semmi baja — jelentette ki az ezaltalt grófnő; tegnapelőtt meglátogatott és nekem olyan kellemes volt az ittléte, hogy még most se engedtem el. Egyszerűen bezártam őt a budoáromba.

Az utolsó jelentés.

Hogy milyen pedáns, rendszerető aggasztán volt, azt az a kézirat is igazolja, amelyet hosszú és minden apró értéktárgyáról megemlékező végrendelete mellett találtak meg asztalfiókjában. A sajátkezűleg írott német szövegű jelentés a katonai térparancsnoksághoz van intézve s abban a vaskorona-rendről és a katonai érdemkereszt visszaadásáról rendelkezik. A jelentés így hangzik:

K. u. k. Platz-kommando.

Anliegend übersende ich dem k. u. k. Platz-Commando den Orden der Eisernen Krone III. Cl. und das Militär-Verdienst-Kreuz, beide mit der Kriegs-Dekoracion, des am... dahingeschiedenen k. u. k. Generalmajor Géza Capdebo de Baraczház nebst den betreffenden zwei Ordens-Statuen mit der Bitte den Empfang derselben zu bestätigen.

Arad den.....

Testament Vollstrecker.

Végrendeletét rokona, Málék Lajos dr. kir. közjegyző bontotta fel.

Az elhunyt történelmi és családi értékű tárgyait rokonainak hagyományozta.

Önéletrajza.

Capdebó Géza rövid pontokban összefoglalta életrajzát, amelyet évek óta fiókjában őrzött. Az önéletrajzát alább szó szerint közöljük:

„Katonai pályafutásom.”

— 1830. augusztus 9-én születtem Baraczházán, Temesmegyében. A gimnázialis iskolákat Temesváron végeztem, mint első évi joghallgató 1848. július 24-én mint regimentskadett állottm abe a Hannoveri király nevét viselő 2. császári és királyi huszárezredbe Beeskereken, Kiss Ernő ezredes parancsnoksága alatt Október 6-án hadnaggyá neveztettem ki a szentesített magyar miniszterium által. November végéig a fellázadt szerbek elleni küzdelmekben résztvettem a kikindai, tomasováci és panosovai ütközetekben, valamint a zsigmondfalvai éjjeli társadáson kívül még 4 kisebb el-lenséges összecsapáson.

— 1849. március 4-én Damjanics tábornok vezetése alatt Cibakháznál a Tiszán átkelvé, részt vettem március 5-én a győzelmes szolnoki ütközeten. Március 13-án főhadnaggyá nevezetvéni ki. Április 4-én a tápió-bieskei, április 6-án az isaszegi, április 10-én a váci, április 19-én a nagysarlói győzelmes ütközetekben, Görgey tábornok fővezérsége alatt. Április 26-án résztvettem Komárom felszabadításán és az ezt követő ütközeten, amelyben tanusított magamviselésért Görgey tábornok az ezüst baber koszorú érdemjelét tűzte mellemre, huszárszámomra pedig személyesen kitüntetőleg jutalmazta meg egy-egy arannyal. Május 21. és 22-én éjjelen Budavára bevételénél a győzelmes gyalogság mögött másztam fel a várba annak falain lőttem résen. Részt vettem továbbá július 21-én a vágmenti peredi vesztes ütközeten, a muszka sereg ellen, július 2-án Komáromnál Haynau támadá-

sának visszaverésében, július 3-án Komáromnál csatározásban fogszerűt rekognoszierungon. Július 6-án századossá lettem kinevezve, július 11-én részt vettem a komáromi ütközetben, amelyben nem sikerült az osztrák seregen Budapest felé kereszteltörni. Ezen ütközetben alig 100 lépésnyire az ellenség soraitól találkoztam sebétől vérző Görgey fővezérrel. Július 15-én részt vettem a váci ütközetben, amelyben az utunkat álló muszkák visszavertek. Július 16-án Váctól történt visszavonulásunkkor Balassagyarmat felé, mint utóvéd folytonos küzdelem az utánunk törő muszkákkal és 27-én Zsolcánál (Miskolc mellett) történt fényes visszaverésében a muszkának, miután Damjanics vezénylete alatt győzelemre szokott hadtestünk most Leiningen gróf tábornok vezénylete alatt már harmadszor verte vissza az utánunk nyomuló muszkát.

Augusztus 12. és 13. Világosnál és Szőlősnél fegyverletétel, miután egy év 20 napi katonáskodásom alatt a századosi rangot elérve és mintegy 25 kisebb-nagyobb csatározás és ütközetben részt vettem, én is Görgey seregének és bajtársaim sorsát osztottam, amivel véget ért a dicsőség és vége a századoságnak.

1450. január 14. Besoroztattam Temesvárot, mint regimentkadett a Radetzky gróf nevét viselő 5. számú huszárezredhez. Milanóban. 1851. január 21-én hadnaggyá neveztettem ki, Ofelségének Ferenc József császár és király nevét viselő 1. huszárezredben, amelyet miután az Poroszország ellen volt mozgósítva, Szászország határán értem el. Ezredemmel a következő 3 év alatt Cseh-Morva, Szilézia és Lengyelországban állomásoztam és Olmütznel részt vettem azon nagy seregyakorlaton, amelyen uralkodók és Miklós cáron kívül a legtöbb németországi uralkodó jelen volt. 1854. május 25-én főhadnaggyá neveztettem ki a Muszkaország elleni mozgósítás folytán. Július 12-én hadsegéddé neveztetvén ki Ottinger báró altábornaggyhoz, aki a 6. lovasezred parancsnoka és egyszersmind ezredünk másodtulajdonosa volt Budapesten. Július 21-én az egyesült lovas hadosztállyal, amely Muszkaország ellen mozgósítva lett, Lengyelországba, Sztrijba meneteltem. Szeptember 30-án Sztrijból Debrecenbe. 1855. május 6-án Debrecenből Budapestre, miután Muszkaországgal a béke helyreállt. 1856. december 19-én főnökön Ottinger báró, mint lovassági tábornok Bécsben az Arcieren gárdához lévén kinevezve, ötlet mint ezredtulajdonosi segédtsízt Bécsbe követtem. 1858. április 11-én Olaszországba Páduába ezredemhez szolgálattételre rendeltettem, miután a századossághoz közeledtem. Ez évben ismételtén voltam Gyulay Ferenc gróf tábornagy és olaszországi sereparancsnokához szolgálattételre vezényelve. 1859. április hó 15-én másodosztályú századossá léptettem elő Breschiába, és Piemont ellen mozgósított ezredemmel bevonultam Szardíniába. Május elsején Novarában önkéntesen jelentkezvén Garibaldi seregének felkeresésére, 5 huszárommal a Lago Maggiore mentén egész az Alpeseig 6 nap alatt portyáztam be azon vidéket, biztos jelentést hozván Garibaldiról. Ezen szolgálattémért előbb díszetét, később pedig a katonai arany érdemérmét kaptam a vörös-fehér szallagon. Július 4-én a magentai ütközetben vettem részt. Július 7-én a magentai ütközetben, amelyben magatartásomért a hadi díszítményű katonai érdemkeresztet kaptam. 24-én a solferinói ütközetben Benedek tábornagy által vezényelt 8. hadtestben az egyedülénél, amely St. Martino védelmében győzedelmeskedett, vettem részt. Július 10.: A Villa-francai békekötés, III. Na-

poleonnal véget vetett ezen szerencsétlenül vezetett hadjáratnak. Július 22-én hadsegédnek nevezetvén ki Benedek tábornagyhoz, az olaszországi sereg parancsnokához Veronába, Benedek tábornagy Bécsbe rendeltetése után 1860. február 21-én gróf Thun tábornagyhoz ugyanazon minőségben lettem kinevezve. Majd július 28-án gróf Thun és a hadtestparancsnoksággal Velencébe vonultam. Október 29-én Albrecht főherceg vette át a vezényletet, mint hadsegéd maradtam szolgálattában. 1861. május 18-án első osztályú századossá történt előléptetésem folytán századom átvételére rendeltettem Pordenoneba és onnan később Veronába. 1863. május 2-án ezredemmel Steierországba Grázba meneteltem. Később Feistritzbe mentem, hol egy Budapestről Triesztbe menő kéjvonat megszerelésére tisztejjemmel a pragerhofti vasúti állomásra kimenvén, a berobogó vonat utasai óvációban részesítettek. Ezen eset a Bécsbe ment jelentések által oly színben lett feltüntetve, hogy állomásom már tarthatatlannak mutatkozott, míg végre ofelsége legfelsőbb hadurunk személyes kihallgatásom után legkegyelmesebben döntött további szolgálattá maradásom mellett.

1866. április 14-én Viktor Emanuel szardínia királyának hadüzenete folytán mozgósítván ezredem, Veronába meneteltem. Június 23-án a Minción átkelő olasz sereg lovasságával történtek összecsapások. Június 24-én a custozzai diadalmas ütközet Albrecht főherceg vezénylete alatt. Ezen ütközetben történt két győzelmes összecsapásomért az ellenséges lovassággal és egy győztes támadásomért a gyalogság ellen, a hadi díszítményű III. osztályú vaskorona renddel lettem kitüntetve. Július 1-én ezredemmel Pozsony alá meneteltem az előnyomuló porosz sereg ellen. Augusztus 8-án ezredemmel Görzbe vasuton, miután Poroszországgal a béke létrejött. Október 7-én Lengyelországba, Tarnovba érkeztem december 6-án.

1867. július 8-án mint magyar gárdista őrmesteri rangban vettem részt Budapesten Ferenc József magyar király koronáztatásán. Október 28-án a törzstiszti tanfolyamra Bécsbe kerültem és ennek elvégzése után Tarnovba visszamentem. 1868. szeptember havában a brucki manőverek folyamán Albrecht főherceg szolgálattába rendeltettem. 1869. november 1-én átvettem Tarnovba a brigádiskola vezetését. 1870. november elsején őrnagy lettem és 1871. április 1-én Temesvárra mentem. 1872. június és júliusban a hadsereg parancsnoksága által megbízattam a „militärischer Bereizung“ vezetésével a Temes és Duna folyók és Fehértemplom közötti hegységben, amelyet 11 tiszttel és 6 kadetttel végeztem. December 16-án az I. osztályú szolgálattal kereszttel kaptam 25. évi szolgálattémért. 1873. november 16-án a 9. huszárezredhez lettem áthelyezve Sopronba. 1874. március 22-én a hadiérmet kaptam a Kriegsmedaillet. November 1-én alezredes lettem. 1877. november 1-én ezredparancsnok lettem a württembergi herceg nevét viselő 11. huszárezrednél Csehországban. 1878. május 1-én ezredes lettem. Szeptember 8-án ezredemmel Győrbe helyeztettem és miután 1880. augusztus és szeptemberben ezredemmel a brucki hadgyakorlaton vezettettem és ezen Ofelsége által 3 esetben lettem megdicsérve személyesen. 1881. április 21-én nyugálomba léptem. Ezredemmel 3 évig és 5 hónapig vezényeltem és a hadi évet hozzászámítva, 35 évet és 1 hónapot szolgáltam.

Utóirat: 1908 évi május 11-én a Nagyszombatból Bécsbe menetelő és Aradon átvonuló 1. számú huszárezred altal báró Peteáni Arthur ezredes vezénylete alatt azon rendkívüli kitüntetésben részesültem, hogy ezen ezred, amely

nél 21 évig szolgáltam, az 1859. évi olaszországi hadjáratban a magentai és solferinói ütközetekben, valamint 1866-ban a custozzai ütközetben résztvéve 3 érdemjellel lettem kitüntetve, — előttem díszmenetben tisztelegve vonult el. Ezen ünneplés jelentőségét azon véletlen is növelte, hogy egyszersmind katonai pályámra léptemmel 60-ik évfordulójával találkozott. 1910. augusztus 6-án Első Ferenc József Ofelsége 80-ik életkorának évfordulója alkalmából, mely év augusztus 9-én én is 80-ik évemet töltöm be, Ofelsége különös kegyelméből vezérőrnaggyá lettem kinevezve. Arad, 1912. május 10.

Megszállta az entente a görög kikötőket.

— Távirati tudósítás. —

Lugano. A Secolónak jelentik Athénből: Az entente hatalmak október 5-én este Görögország összes kikötőit a katonasággal megszállták és a kikötő hatóságok ügykörét átvették.

Lugano. Görögország összeköttetését, mely Bernen keresztül ment a központiak felé, megszakították. Zukarisz képviselőt, aki Konduriotisról gyálázó cikket írt, Dragacisz tengerész-tiszt egy vendéglőben megtámadta és súlyosan megsebesítette.

Lugano. A Secoló jelenti Athénből: Ma délben lejárt az entente ultimátum határideje, amelyben a németbarát propaganda üzői és a tartalékosok vezetői kiszolgáltatását követelték az entente hatalmak. A követek azonban a kormány lemondása miatt újabb akciójukat elhalasztották és most nem lehet tudni, hogy milyen utasításokat kapnak és milyen lépéseket fognak tenni.

Lugano. A párisi Excelsior arról értesült, hogy az entente követek Athénben flottájuk parancsnokának bevonásával a görög kormány elleni erősebb rendszabályokról tanácskoztak. Elhatározták, hogy Fournot tengernagy vezetésével rendőri rendszabályokat fognak foganatosítani és diplomáciai tevékenységüket katonai funkcionálással cserélik fel.

Karlsruhe. A londoni lapoknak jelentik Athénből: Krétában a mozgalom komoly jelleget öltött. A királpártiak és a venizelisták között több ízben véres összeütközésre került a sor. A királpártiak a venizelistákra lövöldöztek és néhányan könnyebben meg is sebesültek. A lövöldözők elmenekültek.

Zürich. Szalonikiból jelentik: Athénben tegnap a király mellett nagy tüntetések voltak. Ürügyül szolgált a tüntetésekre annak a leleplezése, hogy a francia követség elleni merényletről kiderült, hogy azt megvesztegetett venizelisták követték el.

Athén. A jelentések megerősítik azt a hírt, hogy Krétában egy királyhü ember több lövést tett Venizelosra, aki karján könnyebben meg is sebesült. A merénylőnek sikerült elmenekülnie.

Genf. A francia lapoknak jelentik Athénből: Venizelos, Konduriotis és Danglis megérkeztek Mitilinéből Athénbe. A nép lelkesen fogadta őket. Larissában egy lovasezred csatlakozott a szalonikii nemzeti mozgalomhoz.

Amsterdam. Londonból jelentik: Athénben a hajókapitányoknak megtiltották, hogy Pireus kikötőjét éjszaka elhagyják, vagy éjszaka behajózzanak.

Vörös toronynál harcolt tiszt Aradon.

(Az oláhok katasztrófájának szemtanuja.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny munkatársának ma alkalma volt egy Aradra érkezett német tiszttel beszélnie, aki részt vett azokban a világtörténelmi nevezetességű harcokban, amelyek Nagyszébenél és a Vöröstoronynál a második oláh hadsereg megsemmisítésére vezettek. A tiszt, aki Krafft tábornok parancsnoksága alatt álló egyik zászlóaljához volt beosztva, oláh földről érkezett Aradra. A Vöröstorony-szoroson áthatolva, a két országot elválasztó vámsorompóig üldözte az ellenséget csapatával és ott átadva a parancsnokságot, utazik vissza a harcterről, hogy egy fontos megbízatást teljesítsen. Rendkívül érdekes elbeszéléséből a következő részleteket hozhatjuk a nyilvánosságra:

— Egész más háború ez, mint amit Franciaországban és Flandriában átéltem. Semmi sem emlékeztet azokra a rettenetes harcokra, amelyek azonban elhomályosulnak eme aljas és galád ellenségünk kipusztítására irányuló hadjáratunkhoz képest. Ez nem a lövészárkok háborúja. Ugy harcolunk Erdélyben, mint ahogy a múlt század közepén harcoltak dicső apáink. Szó sincs a több méter mélységű pánccsfalu árkokról, a megerősített terepekről és a drótkadályokról. Ugy mentek egymásnak a csapataink, mint ahogy az iskolakönyvekben tanultuk gyermekkorunkban, nyílt mezőn, fegyvertűzzel, kitörtünk az erdőből és rohamoztunk a hegyekről, mint mikor az ember vadra vadászik. Láttuk a tüzérseget, amint felvonnult, vágató lovak, a legnagyobb golyózáporban húzták az ágyut az állásba, hol tüzerezések és brigadérosok fedezék nélkül, ugyszólván közvetlen az ágyu mellett intézkedtek. Az is teljesen új volt ezekben a harcokban, hogy itt nem a tüzérsegit vitte a főszerepet, itt legfeljebb csak ő szolgáltatta a nyitányt, a kezdetet. Mikor már egy kissé megkábultak az oláhok az ágyusztól, jött a puska, a gépfegyver, a bajonett és a kés. Ebből magyarázható meg, hogy kevés falu pusztult el, mert a tüzérsegek úgy nálunk, mint az oláhoknál csak rövid ideig lőtték egymást, de Nagyszébenél például a mi tüzérsegtünk a gyönyörű város kimélete céljából úgy állt fel, hogy az oláhok kénytelenek voltak, ha komolyan vették a harcot a mieinkkel, a város felett ellőni és így az ő járatlan és a mi tüzérsegtünkkel szemben határozottan hátrányban levő vezetőségük nem jutott abba a helyzetbe, hogy minden rosszakarat ellenére is a vereség érzetében kárt tehessen Nagyszébenben.

— A rettenetes nagy harcok impresszióival eltelve, annyit mondhatok, hogy a fantázia sem tud elképzelni olyan véres hadszínteret, mint amilyen a nagyszébeni harctér és amilyen a Vöröstoronyi-szoros. Csak azt mondok például, hogy Talmácson, ahol utcai harcok voltak és a község határában levő erdőszélekben, ahol leghosszabb ideig tartották magukat és valóban szívós bátorsággal védekeztek az oláhok, az embernek a szemét kell behunynia, ha megpillantja a pusztulásnak azt a képét, amely eléje tárul. Itt értesültek arról, hogy mi megszálltuk a Vöröstorony-szorost és elváltuk a visszavonulás útját. Itt tudták meg ugyanis, hogy keletről és délről a német zár eléjük lohult. Minden oldalról körülfogtak és megfogták őket. Talmácson tört meg az ellentálló erejük és a látottak után elmondhatom, hogy az oláh sereg már ekkor nem gondolhatott másra, minthogy megmentse az irháját. Ugy

látszik, minden kötelek feloldódott és a Vöröstorony-szorosba vezető út ékesen beszél arról a pánikról, annak vadságáról, amely köztük kitörhetett. Pokoli rendetlenség tanuskodik arról a félelemtől, amely az oláhokat elfogta, mert mindent otthagytak, ami a futást akadályozhatta volna. Ugy látszik, csak a bőrük volt becses, ezt akarták vinni a hegyeken át, azokon az utakon, amelyekről azt hitték, hogy még szabadok. Beleszaladtak a Vöröstorony-szorosba, a mi karjainkba.

— Ott, ahol a Fogaras és Cibia hegység meredeken áll egymással szemben és ahol az Olt folyó mélyen bevágódik a hegységbe, vezet a magaslatokon az út dél felé, ott van a Boicza falu szélén a vastag négyszögletes vörösre festett torony, amelyből amint nekünk elmondották, az út a nevét nyerte. Valamikor a törökök ellen védte az önk hazáját és amint értesültem, a XV. században építették az erdélyi szászok. Azért hívják vöröstoronynak, mert valamikor a törökök vérével festették meg a tetjét. El mellett a torony mellett robbogott végig az oláh sereg maradványa. Mindaddig, amíg a szem elér, az út mentén az oláhok vereségének és ami diadalunknak a jelei mutatják ennek a pokoli színjátéknak a lefolyását. Százszámra állnak a kocsk felpakolva, rajtuk az élelmiszer és a muníció, sűrű sorokban egymás mellett és egymás mögött úgy, ahogy a trénoszlopok felmasiroztak. Azután megint egyenkint, szétszórva, félig összetörve, felfordítva az egész tartalmuk, mintha egy vizesés zudulna ki belőlük, a földön hever. Az Olt folyó mindkét partján, a mellette vezető úton, a mezőn, sőt magában a folyóban, amelyen átakartak kelni, hogy Fogaras felé jussanak.

— A vöröstoronyi szorosban érte el őket a maga teljes borzalmaságában a végzet. Az úton egymás hátán heverték a holttestek, az állati hullák, az eldobott torniszterek, fegyverek, patronáskák, ruhadarabok. Minden teljes új, alig használtak. Találtunk vastag bőrkeztűket, bőrmellényeket. Egy vörös keresztos automobil is ott maradt és mellette kitért a szanitéc kutyá. Rettenetes bögéssel vágattak vissza az ökör és tehén csordák a szoroson keresztül. Az oláhok elrabolták a lakosság marháit és magukkal vitték, de a futásban akadályozta őket a sok marha és sorsukra kellett azokat bizni. Igen sok bivalyt és lovat ézedtek össze a katonáim.

— En az Oltba torkoló Lotriola ponton hidjáig üldöztem az oláhokat. A hidon szeptember 28-án véres csata volt. Német vadászok elzárták az oláhok útját és ezt a csatamezőt is hullák száza borították. Még napokig jártuk a hegyeket és kerestük az ott elrejtőzött ellenséges kisebb csapatokat. Az oláh határt elzáró kék-sárga-piros sorompó átlépése után még elhelyeztem a csapatomat a kijelölt állásokba és még az nap eljöttem a legrettenesebb csataterőről.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámak

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 387
Szerkesztőség (csak éjjel használatos mellékállomás)	— — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetésosztály	— 151
Nyomda	— — — — 151

Erdély teljes felszabadítása már nem sokáig késik.

(Falkenhayn tábornok az erdélyi hadműveletekről.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A szebeni diadalmas csata alkalmából, mint már jelentettük, *Betegh Miklós dr.*, erdélyi kormánybiztos üdvözlő iratot intézett Erdély lakossága nevében *Falkenhayn* tábornokhoz, amelyet a kormánybiztos képviselőként *Bánffy Miklós* gróf országgyűlési képviselő és *Gömbös István* vezérkari százados juttatott hozzá. A tábornokhoz vezető utat automobilon tették meg a főhadiszállásig, ahol a két meghatalmazottat fogadta.

Falkenhayn tábornok hosszasan beszélgetett *Bánffy* gróffal és *Gömbös* századossal, nagy elragadtatással és dicsérőleg emlékezett meg azokról a magyar-osztrák csapatokról, amelyek a német és bajor sereggel együtt vívták ki a nagyszébeni sikert.

A legnagyobb bizalom és a jövőbe vetett reménység hangján beszélt a hadműveletek várható további sikereiről és lefolyásáról.

— Csapataink, — mondotta — a legnagyobb teljesítményeket végzik és páratlan kitartással és lelkesedéssel vetették magukat az új ellenségre. A két éves háború minden tapasztalata és teljes technikai felkészültségünk támogatja a kiváló szellemű csapatkötőket az első jelentékeny erdélyi ütközetben és különösen a bajor bekerítő-sereg érdemei meg minden elismerést. Bizunk Istenben és erősen reméljük, hogy az erdélyi háború eljövendő társai már csak sikereket hozhatnak a mi számunkra. Most már román területen üldözzük a megvert és szétszórott ellenséget és remélem, hogy Erdély teljes felszabadítása nem sokáig késni.

Bánffy Miklós gróf és kísérete automobilon megtekintették a Nagyszében-től a Vöröstorony-szorosig terjedő harci területet. Impreszióikról a következőkben adtak számot:

— Amint Nagyszében, úgy a várost környező községek és falvak se mutatják a háborúnak azt az elszomorító képét, amelyet a többi harctereken megszoktunk. A román tüzérsegek bombázása ezekben a helységekben is csupán jelentéktelenebb és alig számba vehető károkat okozott. Az országutak, a vasúti hidak, sőt a műutak átjárói is teljesen épek, ugyanarra, hogy a vasúti forgalmat minden nagyobb akadály nélkül azonnal helyreállíthatták.

— A községek közül egyedül Talmács, Veszény, Seilenberk és Boica érezték meg különösebben a háború romboló hatását, annál inkább, mert a küzdelem erőfelé volt a leghevesebb. A Vöröstorony-szoros rendkívül szomorú látványt nyújt. Még ma is igen sok román katona holttestét látjuk ott, bár az eltakarítás munkája szorgalmasan folyik. Az Olt-folyónál teljes a hadikép: egész szakértőborok torlódtak össze a folyó vizében, a szoros bejáratánál levő várház környékén pedig hering módjára valóságos dombokban hevernek a bekerítő-osztály által összelőtt lovak hullái. Az egész kép azt mutatja, hogy a megvert és szétszórott román sereg fejvesztett futásban igyekezett az Olt folyón át menekülni, itt azonban oldalozó tüzet kaptak és mindannyian elpusztultak.

— Mikor mi a Vöröstorony-szorosnál jártunk, a hadműveletek már román területen folytak. Az utánpótlásunk minden különösebb nehézség nélkül teljesen biztosítva van, a vasúti összeköttetés teljesen helyreállott, az egyetlen hidrobontás Kereszténysziget községénél történt. Offenzívánk annyira gyors és megispó, a támadás olyan hatalmas erejű volt, hogy a románok csak a menekülés lehetőségére gondolhattak, tulajdonképpen ellentámasról, vagy pláne pusztításról, szó se lehetett.

Haza Nagyszeben felé.

(Visszatérők vonatán.)

(Kiküldött munkatársunktól.)

A vonaton — a Maros völgyén dőcög — asszonyi beszéd, gyereksírás. A vonat utasai nagyrészt ezekből állanak. Jönnek az ország minden részéből s mennek vissza, elhagyott otthonaikba, amelyeket már felszabadított az erdélyi szövetséges erő. Tanakodnak, beszélnek, — még mindig a régi menekülés a téma — közben szidják a vasutat, hogy miért, ők tudják. A sinek mentés mindenütt a háboru képe. Katonák, hatalmas társzekerek, munició, széna, őrtálló bakák, valamelyik hadtáp-zászlóalj vasutbiztosító osztagaiból. Detektívek, csendőrök járják végig a vonatot, előkerülnek az igazolványok, mert erre mindenütt már a katona az ur, nélkülök, az ő engedélyük nélkül senki nem tehet egy tapodtat sem előre.

Az Aradi Közlöny munkatársa — érdekesnek találva a feladatot — végigjárta a Marosvölgyet P-ig; falukat, városokat látott, a melyeknek döbbenetes csöndje különös ellentétben állott azzal a dörgedelmes zajjal, amely — egy autóugrásra innét — most bucsuztatja a halálba vert betörő oláhok tizezreit. Üresek a faluk, üresek a városok, lakóik messze, távol az országban, áhitatos remegéssel várják Hőfer felszabadító szavát. És csodálatos, akik itt maradtak, akik itt vannak, milyen mérhetetlen, szent bizakodással hiszik a holnapot. Nem panaszkodnak, nem keseregnek, nyugodtan élik mindennapi életüket, hittel hiszik, hogy már nem sokáig tart ez az állapot. Ide jönnek a pesszimisták reménykedést látni, bizakodást tanulni.

A Kőmives Kelemenné vérével épült vár aljában furesán tarkállik a vasárnapi korzó. Néhány kis székely cseléd, magyar baka, pomerániai gránátos, akik testvéri meghittséggel fogják, lóbálják az egymás kezét s ballagnak, ballagnak az alkonyati csöndben. Az utcák sarkán, vékony fenyődeszkácskákön német felírások, messze mutató utjelzők, a német elatosság és német körültekintés háborus maradványai.

A központi vendéglő éttermében — ez az egyetlen a városban jelenleg — fehérre terített asztalok, amelyeken ragyog minden a csintól, tisztaságtól. Az egyik sarokban a vendéglősné panaszkodik valakinek nagy hangon, úgy hogy én is halljam, mert ez a fontos, én, az idegen, aki ki tudja hová jött, ki tudja, hová men:

— No hát szépen hálálják köszönik meg, hogy megtáncoltattam az idegeimet. Sürgönyöztek értem, feleltek az életemért, csak jöjjenek haza, főzzek nekik. Akkor kellett, most pedig, hogy megjött a Bónyi bíróné, mind odamennek hozzá.

Lassanként megtudom ennek is a magyarázatát, ahogy egymásután jönnek be a urak — a vármegye urai — akiket itt fogott a kötelesség. Az asztalfőn a főispán — fuvola-hangu, szelid öreg ur — présidiál, arról beszél épen, hogy H.-nál milyen alacsonyán látott repülni egy éróplánt... Fájdalmas, kedves kisvárosi tónus. A pincér egymásután vonultatja fel a jó étvágyu uraknak az ételeket, és uram isten, ne tessék mosolyogni, a pincér kezén ragyogó fehér cérna keztyű. Furesán fest szegény a két kajla, untauglich lábával, a feje esarén áll, de azért vigyáz, úgy vigyáz a fehér keztyűjére, hogy egyre-másra potyog ki a kezéből tányér, villa, pohár.

Az egyik ur a főispánt interpellálja, még mindig a régi menekülés kapcsán. Mert tessék elhinni, nagy téma ez, mindennél fontosabb,

győzelmes, vagy vesztes ütközéseknél is fontosabb. Mert ebben benne voltak, átéreztek a jöngő győzelmét, páni kinjót, ijedtségét.

— Uram, — mondotta e sorok írójának egy öreg fiskális, a város egyetlen lapjának a szerkesztője, — rettenetes volt az, végigélni, keresztül menni rajta. Az a rettenetes pánik, amikor az emberek, asszonyok lenge éjjeli köntösben rohantak végig az utcákon, ki a vasuti állomásra. Föl a vonatra, el-el innét. Csak az érti meg ezt az ijedelmet, aki maga is érezte urrá kapni idegein őrijtő remegését.

Aztán hallom tovább a panaszt. Mert tessék tudni, jól esik az öreg urnak, hogy egy ideger, messziről jött ember előtt mindenről beszámoljon, hogy megmutassa milyen tájékozott, ő a város esze, aki amikor bemutatkozik se úgy mondja, hogy X. Y. ügyvéd, hanem először hírlapíró, azután ügyvéd...

— Instálom — mondja mentegetőzve, — mindenkinek meg van a maga szenvedélye. Nekem ez van, szeretem az irodalmat és valahányszor Pesten vagyok, mindig együtt ülök a Pesti Napló kiadóhivatali tisztviselőivel.

Remegő kezekkel kotorásza elő a tárcáját. Egy levélboríték kerül ki belőle, amely egy másik borítékot takar, az megint egy másikat s végre vagy hat ilyen boríték után finom selyem papirosba csavarva egy megcimezetlen ánzix-kártyát. Fölcsillog a szeme, ahogy mutatja a rajta lévő irást:

Falkenhaya

gen. d. inf.

— Ez az én legszebb emlékem. Őt képviselőt választottam — én vagyok az itt. Aüggetlenségi párt elnöke, de mondhatom, még sohasem örültem semminek úgy, mint ennek. Képzeld, fölmentem hozzá, beszéltem vele, de meg is mondtam, hogy mit, kelleme csinálni.

És belefog valami rettenetes stratégiai magyarázatba. Falkenhayn is meghallgatta, — állítólag — hát mért ne hallgassam meg én is...

Kávéház. A kasszában öregedő, kövérkés frája. Az asztalok körül néhány katona, s néhány gazdálkodó képű bácsi. Pipafüst, de valami rettenetes illat, nem dohány, valami egészen más, nem is száimatörök, — amit jó magam is szittam a. d. valahol a Kárpátokban — erős, kesernyés, paprikaszertien csipős. Hallgatom, hogy mit beszélnek. No hála Isten, épen a dohányról van szó.

— Nincs mit színi, — mondja az egyik. — hát minálunk most azt találták ki, hogy a burgonya levelét használják dohányynak. Én is azt szívom. A fene vigye el, nem gondoskodtam magamról, oszt most, hogy ez az eső esik, mind átmedvesedik. Pedig egészen fájtós:

— No, no, én a magam szárított megy leveléből készült dohányomat nem adom semmiért, — mondja a másik. — Tudom a módját a készítésének. Farnadinról be jött hozzám már eddig is egy csomó ember. Tíz tojást hozott mind csak egy pipára valóért, pedig a most egy pengő.

Igy tudom meg aztán, hogy Farnadin lakói tulajdonképen nem is magyarok, de törökök, de nem is azok, hanem dákok, vagy még se.

— Törökök azok, ha mondom, — így az egyik vármegyei ur, — ha bejöttek vásárra, amikor pénzt számoltak, mindjárt a földre ül-

tek, amugy törökösen összekuporítva a lábukat...

Össze-vissza beszéd, háboru, nem háboru. Nem érzik, vagy csak nem mutatják... Nagyot csapódik a kávéház ajtaja s az én öreg doktorom jelenik meg. Valami papirlapot lobogtat a kezében. Meg van, most már egészen bizonyos, hivatalosan írják:

— Brassót visszafoglaltuk és Udvarhely is a miénk!

Kivül a néptelen, kihalt utcákon az autók gyors vágatása alatt remeg a kövezet. Mintha az egész föld dübörögne valami rettentő pöröly ütési alatt. Kőmives Kelemenné vára fölött a teli hold sétál. (rrk.)

Mille száműzetése

Bukarestből.

(Távirati tudósítás.)

Stockholm. Bukarestből jelentik: Bratianu Jonel a teljhatalmu kormányzója a kis államnak, Mille Konstantin korlátlan vezére a legnagyobb oláh napilapnak. Ez a két ember gyűlöli egymást. Mille őszintén és megvesztegethetetlenül gyűlöli Bratianut, ez az egyetlen becsületessége és megvesztegethetetlensége. Elmiatt lett mártír és tűrnie kellett, hogy Bratianu kiutasította őt Bukarestből és Brailába internálta. Guny és szidalmazás, harag és gerjedelem kiabál Mille lapjából, az Adeverulból a miniszterelnök ellen, aki Bratianut legújában „fáradt odalisknak“ nevezi. Mille, aki folyton éreztette a miniszterelnökkel, hogy ő az egyetlen hatalom, amely szembe mer szállni vele és aki Bratianut belesodorta a ruszofil áramlatba, legalább megtalálta fényes jutalmát hangos kiabálásának.

A miniszterelnök, aki szívesen uszott az orosz áramlattal Mille ellen régi és meghitt barátja Crainicianu tábornokot játszotta ki, akit megtett a másik nagy oláh lap, az Universul oszlopává. Így részesültek az oláhok abban a szerencsében, hogy volt nekik egy kormánypárti oroszbarát és egy ellenzéki oroszbarát lapjuk, sőt az Universul tulszárnyalta az Adeverult az által, hogy ő adta ki azt a jelzőt, hogy inkább el kell pusztulni az orosz civilizáció szolgálatában, mint a német barbárság oldalán élni. Mille csak élni akart az „orosz kultúra melegében“ a tábornok kész volt meghalni érte. Ugyilátszik ez a kívánság hamarabb fog teljesülni, mint Mille Konstantiné.

Mille tragédiája megvilágítja azt az áthidalhatatlan szakadékot, amely az oláh ruszofilek táborában keletkezett. A főszerkesztő gyűlöli Bratianut, viszont ez Millét. Take Jonescu gyűlöli Filipescut és viszont. Mind-egyikük esküdt ellensége Bratianunak, egyik sem barátja a királynak és mindegyikük a másikat érettnék tartja az akasztófára. Millének azért kellett távoznia Bukarestből, mert azt vetette a szemére a miniszterelnöknek, hogy a rendelkezésére álló két év alatt nem készítette el az országot és a hadsereget a háborura. A lapok hevesen támadják a vezető politikusokat és egyik a másikat nyíltan szidják, mert nem ad elegendő segítséget. Rövid időn belül valószínűleg Oroszország ki fogja jelenteni, hogy csatlódott Romániában és az elmaradt haszon fejében Románia egy részét fogja követelni magának. Sőt oly nagylelkű barátja az oláhoknak a cár, hogy nem is várja meg, hogy oda adják neki, hanem őnmagát fogja kiszolgálni és el fogja venni. Csodálatos, de ennek az országnak a történelmében az események megismétlődnek.

Gerard viszi Németország

békefeltételeit?

Erkezett reggel 4 órakor.

Köln. Kölnische Zeitung jelenté Washingtonból Gerard nagykövet valószínűleg béketárgyalások megkezdésére hoz ajánlatokat magával. Egyesek szerint a hír börtönműve. A beavatottak szerint Wilson a békeakcióval akarja újra megválasztását biztosítani és felkérte Gerardot kérje meg Németországot közölje békefeltételeit, hogy ezeket Wilson az ententének előterjeszthesse és az ententére rákényszerítthesse békefeltételek megbeszélését.

Rotterdam. Párisban a Bourbon-palotában október huszonegyedikén kezdődik meg az eredetileg Svédországban tervezett szociálista kongresszus, amelyen résztvesznek az angol, francia, olasz, orosz és belga képviselők. Wanderwede belga miniszter elnökletével. A tárgyalási pontokból legfontosabbak: állásfoglalás esetleges fegyverszünetkor, béketárgyalások lefolytatásakor, az interparlamentaris program megbeszélése a béke helyreállítása érdekében, egy manifesztum megszövegezés a semlegesekhez és a központiakhoz. Az előzetes

tárgyalások a titkos üléseken már folynak.

Luganó. Bukarestben erős ágyuzás volt hallható. A Olteniát és Kalarasit lövő ellenség messzehordó ágyúitól sokat szenvednek.

Luganó. A Secoló jelenti Bukarestből Szinaja—Kimpolung kerületeket katonai parancsra kiürítették. A polgári hatóságokat és állami intézményeket eltávolították.

Hága. A Daily News jelenti az angol főhadiszállásról. Haig tábornok azt tervezi hogy a francia offenzívát még két hónapig folytatja.

Brassóba visszatér

a normális élet.

(Aradról hazarendelték a brassói rendőrtisztviselőket és legénységet.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny vasárnapi száma — egy magán távirat alapján elsőnek — jelentette, hogy a szövetséges erdélyi csapatok bevonultak Brassóba, s most alig negyvennyolc órával a város visszafoglalása után, már azt is jelenthetjük, hogy folyamatban vannak mindazok a munkálatok, amelyeknek eredményeként az annak idején elmenekült brassóiak visszatérhetnek otthonaikba. A közigazgatási hatóságok már megkezdték funkcióikat s az államvasutak is intézkedtek már a forgalom gyors helyreállításának érdekében. Az Aradi Közlöny kiküldött munkatársa megbizonyosodott róla, hogy még szombat este nagyszámú mérnök és munkás érkezett Héjjafalvára, hogy a Brassóig vivő pályát serény munkával mielőbb kijavítsák és újraépitik.

Nagyon természetesen mindaddig, amíg a szükséges vasúti és közigazgatási munkálatok, berendezések be nem fejeződnek, addig a menekültek hivatalos visszarendelése is várni fog. Mint hivatalos helyről értesülünk Hainisch dr. brassói rendőrkapitány — aki már szintén elfoglalta újra állását, — táviratot intézett mindazokhoz a rendőrhatalóságokhoz, — így az aradihoz is, — amelyeknek területén brassói rendőrtisztviselők és legénység teljesítenek szolgálatot, hogy azok a Brassóba való azonnali visszatérésre utasítandók.

Brassó felszabadításával kapcsolatosan beszélgetést folytattunk az új helyzetet illetőleg — illetékes tényezőkkel — s a következő értékes kijelentéseket volt módunkban hallani:

Az oláhok kiverése — mondotta Schmidt Károly dr. brassói képviselő — hihetetlenül gyors tempóban történik. En, aki a terepet jól ismerem, tudom csak igazán elképzelni, mi csoda véres veszteségeket okozott a román hadseregnek az erdélyi hegyvidék. A vöröstoronyi szoros megszállása, helyesebben Fogaras visszafoglalása után nagyon rossz helyzetbe került a román második hadsereg, melynek egyes részei a Persány-hegységen át vezető műuton igyekeztek Brassó felé. Van még egy régi műnt az Apáca-erdőségen át. Mind a két műnt még abból az időből való, mikor vasut még nem járt azon a vidéken. A románok sorozatos veresége után a Persány-hegység, illetve az Apáca-erdőségnél állapodtak meg, hogy megvédjék a Brassóba vezető két országutat és ezzel magát a várost. Falkenhayn hatalmas offenzívája azonban megtörte ellenállásukat és a románokat a két országuton végigkergette

Brassóig. Abban a perében tehát, mikor csapataink hatalmukba kerítették a két országutat, Brassó sorsa is eldőlt.

— Brassó vármegye 41,000 főnyi lakossága közül mintegy 21,000 menekült el. Az otthonmaradottaknak nem valami elsőrendű bánásmódban volt részük, annak ellenére, hogy az oláh trónörökös maga is állandóan Brassóban tartózkodott. Az ő jelenlétében történt meg, hogy a 17—58 éves férfiakat ottlétük első hetében a brassói Fellegrén-terén összegyűjtötték, majd elvezényelték. Hogy hadimunkára hajtották-e őket vagy Romániába vitték, azt nem tudhatom. Majd kiderül.

— A pusztítást illetőleg, az oláhoknak nem volt idejük erre, ami könnyen érthető is. Tegnapelőtt még a Persány-hegységben rendezett visszavonulásban voltak, a Persány-hegység pedig Brassótól negyven kilométernél is messzebb van. Képzhető, milyen pánikszerű lehetett a futás Brassóig, s milyen kapkodó gyorsaságban üríthették ki a várost az oláhok. Pánikszerű kapkodásban pedig nem lehet pusztítani. Példa reá Petrozsény, mely a második invázió alatt is sértetlenül maradt. Általában nem nagy a pusztítás a vármegye területén sem. Az egyetlen szomorú kivétel Keresztényfalva, amely sajnos, teljesen leégett.

— Különbösen erős a reményem, hogy pár héten belül a normális élet visszatér Brassóba és véle egész Erdélybe is. A fontos csak az lenne, hogy a vármegye lakossága közül legelső sorban a földműves osztály kerüljön haza. A burgonyát és más hüvelyes veteményeket így még fölszedhetnék, s a kukoricát is idejében lemorzsolhatnák.

LEGUJABB.

Erkezett éjjel 3 órakor.

Bécs. Wekerle Sándor ideérkezett. Valószínűleg azért, hogy a közéleti diktatori állás kérdésében tanácskozzék az osztrák érdekeltségekkel és a szakférfiakkal.

Athén. Drakulos, a görög munkás párt vezére, Konstantin királynak az audiencián azt mondotta, hogy a király veszedelmes politikát követ és könnyen trónjába kerülhet.

— Hogyha az ország elpusztul — válaszolta a király — nem fontos, mi lesz a trónból. A király megértette Drakuloszal, hogy még mindig nem hisz Németország katonai túlhatalmában és nem hiszi továbbá, hogy a német invázió Görögország végét jelentené.

Hága. Párisból jelenti az Havas ügynökség: A Gallia szállítóhajót kétezer francia és szerb katonával elsüllyesztette egy ellenséges tengeralattjáró. 640 ember elpusztult.

Rotterdam. A Stefano 3449 tonnás gőzöst Newyork közelében egy tengeralatti megtorpedózta. A hajón harminc amerikai is utazott. Az elsüllyesztés nem történhetett meg figyelmeztetés nélkül. A hajót valószínűleg az U/53. tartóztatta fel és kutatta át, majd miután utasai és legénysége biztonságban volt, elsüllyesztette.

HIREK.

— Die amtlichen Meldungen in deutscher Sprache. Da die amtlichen Berichte tagtäglich verspätet in Arad anlangten, ist ihre Veröffentlichung technisch undurchführbar geworden. Wir müssen leider die Zeit abwarten, bis der Telefonverkehr wieder freigegeben wird.

— Képviselőválasztás. Somorjáról jelentik: Apponyi-párti Hódy Gyulát nagy többséggel képviselőnek megválasztották.

• — Hősi halál. Heller Norbert 28-ik vadászszázalaj katonája, aki több mint másfél évig küzdött a harcúterén, az olasz fronton, majd ismételtén Galiciában, a Kukul hegy ellen intézett rohamban hazájáért hősi halált halt. A derék katona kötelességét hiven teljesítette s mélyen sujtott szülei egyetlen fiukat és reménységüket vesztették benne.

— Nagyszombati államhivatalok visszatérése. Wiedorn Adolf dr., királyi főügyész helyettes, a nagyszombati ügyészség vezetője, aki tudvalevőleg az oláh betörés óta hivatali személyzetével Aradon működik, tegnap az igazságügyminisztériumtól telefonon értesítést kapott, hogy hivatalával készüljön el a visszautazásra, mert a napokban irásbeli rendelkezést kap, hogy a nagyszombati hivatalt elfoglalhatják. A rendelkezéssel az aradi királyi ügyészség egy igen értékes erőt veszít el, mert a nagyszombati ügyészség nagytudású s kitűnő vezetője Wiedorn dr. az aradi törvényszék főtárgyalásain a vádhatóságot képviselte. A nagyszombati államépítészeti hivatal már visszatért székhelyére.

— A csanádi egyházmegye jubileuma. Október közepén lesz kétszáz esztendeje, hogy a csanádi egyházmegye a török uralom alól felszabadult. Az évfordulót csendben ünnepli meg az egyházmegye. Glattfelder Gyula püspök lendületes pásztorlevelet adott ki ez alkalomból, melyben röviden ismerteti az egyházmegye történetét, majd elrendeli, hogy október 14-én az esti harangszó után félórán át szóljanak a harangok és hogy október 15-én a szokott nagymisével kapcsolatos ünnepi Te, Deum tartassék.

— Belgrád visszafoglalásának évfordulója. Belgrádból táviratozzák: Ma van első évfordulója annak, hogy német és magyar-osztrák csapatok Belgrádot visszafoglalták. Az évforduló alkalmával a belgrádi katonai temetőben tábori mise volt, amely után leleplezték a temetőben felállított emlékoszlopot. A misén Rhemen báró gyalogsági tábornok, a katonai főkormányzó is megjelent.

• — A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatósága közlése teszi, hogy személyszállítással egybekötött menetrendszerű teherjártait Szolnok- és Csongrád között, — melyek kisvíz miatt szüneteltek, — folyó évi október hó 8-tól kezdve ismét megnyitotta.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett jelentés.

(Silány az oláh hadvezetés.)

— Távirati tudósítás. —

Budapest. A Pester Lloydnak jelentik a sajtóhadiszállásról: Az oláhok visszavonulása az Olt felé rendkívül gyorsasággal történt meg. A hidakat és az utakat már nem tudták elpusztítani és az állatállományt sem hurcolhatták magukkal. A Köhalom környékén vívott harcok beigazolták a román hadvezetés tapasztalatlanságát és silányságát. Az ottani akciókat semmitéle más hadsereggel szemben nem alkalmazhattuk volna, noha az oláh katonák, különösen azok, akik bocskorban vannak, miután a bakancsot nem bírják el, kiválóan harcolnak. Tüzérségük azonban rosszul löv, lovasságuk értéke egyenlő a nullával. Székelyudvarhelynél tíz-tizenöt huszárunk egy egész oláh svadront megszalasztott. Mirkvásár helységet tüzérségünk felgyújtotta. Az oláhok fejvesztetten menekülnek. Csapataink az üldözés közben kevés veszteséget szenvednek. Legádázabb ellenségük a hideg éjszakák.

Berlin. Az oláhok az entente hatalmaknál és a semlegeseknél tiltakozást jelentettek be Bukarest légi bombázása miatt. Azt állítják, hogy az áldozatok között amerikai polgárok is

vannak, továbbá, hogy megvizsgálták a bombákat és kiderült, hogy azokban epidémiát okozó bacilusok vannak.

Szófia. Macedonai front: A Florina —Bitolia vasutól nyugatra a szokásos tüzérségi tüzelés. A vasutvonalról keletre ellenséges tüzérség a Kenaletól —Skotsivirig terjedő állásaink ellen orkányszerű tüzelést indított, amelynek védelme alatt néhány ellenséges zászlóalj átkelt Cernán. Nyomban ellentámadást kezdtünk. A harc folyik. A Moglenica-völgyben kölcsönös tüzérségi aknafüzelés Vardartól keletre és nyugatra és a Belasica-Planina lábánál gyöngye tüzérségi tevékenység. Tüzelésünkkel szétszörtünk néhány ellenséges századot, amely Skolov és Radil falvaknál elsáncolta magát. A Struma fronton járőrsatározások. Az égei tenger partján nyugalom. Oláh front: A Dunánál a dunai flottilla által támogatva hirtelen támadással megszálltuk a Belinai csatorna keleti kijárata mellett fekvő szigetet Zimniceától nyugatra. Két tisztet, 150 katonát elfogtunk, 6 ágyút zsákmányoltunk. Dobrudzsában és a Fekete tenger partján nyugalom.

rozatnak, melyet az idén készít s melynek ki-zárólagos előadási jogát a színház kötötte le. — Homunculusról fog beszélni az egész város, arról a nagyszabású szenzációról, melyet legközelebb mutat be az Urania színház. 5

— Segítsük a menekülteket. Az erdélyi menekültek javára újabban a következő adomány érkezett Kintzig János főispán hivatalába: Gatzjar Mihályné 100 korona.

— A hölgyközönség figyelmébe ajánlom dus választéku kosztümszövet-raktáramat. Varga Kálmán női szabó, Arad, Deák Ferenc-utca 39. I. emelet. 4958

Német buvárhajó Amerikában.

— Távirati tudósítás. —

A Deutschland és Bremen kereskedelmi buvárhajók után egy német haditengerészeti buvárhajó is vállalkozott a vakmerő utra, amely sikerrel is járt. Az U. B. buvárhajó a dicsőség, hogy mostanáig a legnagyobb távolságra jutott el. A német buvárhajó, mely tizenkét napi utazás után érkezett Amerikába, két órával megérkezése után már el is távozott Utjáról a következő táviratokat kaptuk:

Berlin. A Wolff-ügynökség levelezője jelenti Newportból (Rhod-Island): Az U. 53. buvárhajó Wilhelmshavenből ideérkezett. A hajó 17 nap alatt tette meg az utat az oceánon. A hajót a D. 2. amerikai buvárhajó kísérte a kikötőbe. Rose, a német buvárhajó parancsnoka, Knott ellentengernaggyal, a tengerészeti állomás parancsnokával látogatást váltott és ez alkalommal közölte, hogy este szándékozik elutazni. Két órával megérkezése után az U. 53. ismét elhagyta a kikötőt.

Berlin. A Wolff-ügynökségnek illetékes helyen szerzett értesülése szerint a német haditengerészet egy buvárhajójáról van szó, amely az Atlanti-oceánon cirkálva, az Egyesült-Államok említett kikötőjét meglátogatta. A német buvárhajó elhagyta a kikötőt anélkül, hogy bármiféle készletet ujtott volna meg.

Berlin. A német haditengerészeti tenger-alattjárónak amerikai kikötőbe való megjelenéséről a Lokalanzeiger ezt írja: Az erdélyi hegyek között aratott fényes győzelem és az ötödik hadikölcsönél elért milliárdos győzelem után következett most ez a nem remélt győzelme a német technikának és a német bátor-ságnak. Az U. 53. hadijáromi s mint ilyen nem időzhetett tovább a nemzetközi jog szerint csupán 24 óráig idegen államterület vizén. Azt is tiltja a nemzetközi jog, hogy semleges kikötőben ellássa magát utközben szükséges anyagokkal. Rose kapitány, az U. 53. parancsnoka a legszigorúbban ragaszkodott a nemzetközi jog szabályához. Ennek a ténynek nemesak technikailag, hanem politikai jelentősége is van. Szótalan válasznak látszik ez az ententeak semleges tenger melletti államokhoz intézett legujabb jegyzékére, amely azt állítja, hogy német tengeralattjáró ezeknek a semleges államoknak a partján titkos támaszpontot rendezett be s hogy ezért nem illeti meg őket a nemzetközi győzelem. Ezt a jegyzéket tenger-alattjáróinknak a Földközi-tengeren és a Jeges-tengeren elért eredményei tették az ententea nézve szükségessé. Most bebizonyosodott az egész világ nyilvánossága előtt, hogy a német tengeralattjáróknak hosszú utnak a megtevéséhez sincsen szüksége közbeeső támaszpontokra. Sokszoros köszönet illeti meg a h. sokat, akik ezt bebizonyították.

A Berliner Tageblatt ezt mondja: Az U. 53. felbukkanása észak-amerikai vizeken bizonyára nem marad hatástalanul ellenségeinkre. A Vossische Zeitung úgy véli, hogy az U. 53. tapintatos módon megküzdte az amerikai kormányt attól, hogy állást keifjen foglalnia Anglia legujabb hatatlan gyanúsításával

— A belügyminiszter az aprópénzhiányról. Fővárosi tudósítónk táviratozza: A belügyminiszter valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez intézett körrendeletében felhívja figyelmüket ama körülményre, hogy a nikkellusztilléréseknek vaspénzre való beváltása az egyes intézmények és a közönség indolenciájából igen lassan halad, ami arra enged következtetni, hogy sok helyen szándékosan elrejtik a nikkellusztillérést és részben ez is okozza az általános aprópénzhiányt. Hivatkozva ama körülményre, hogy a közforgalomban a nikkellusztilléréseket csak az év végéig lehet elfogadni, a belügyminiszter a hatóságok utján figyelmezteti az intézményeket és a közönséget, hogy a birtokukban lévő nikkellusztilléréseket, az állam más fontosabb érdekei szempontjából is igyekezzenek beváltani. A városi és községi pénztárak és pénzkezelő hivatalok külön utasítást kaptak, hogy a hozzájuk befolyó nikkellusztilléréseket az illetékes adóhivatalhoz, vagy az Osztrák-Magyar Bank legközelebbi fiókjához szolgáltatassák be. A kávéházakat, vendéglőket, mulatóhelyeket felhívják az alispánok, illetőleg polgármesterek, hogy hasonlóan járjanak el.

— Rejtélyes holttest a Marosban. Ma dél-eltt a Tokoly Imre-utcai ingyenürdő közelében egy idősebbnek látszó férfi hullát fogták ki a Marosból. A hullát kiszállították az alsó temető halottas házába, ahol holnap fel fogják boncolni azzal is inkább, mert a holttest fején és testén zúzódások nyomai láthatók, amelyek nem lehetetlen, hogy külső hatással. A holttest már hosszabb idő óta volt a vízben és így nem lehetett eddig megállapítani, hogy bűnesetről, vagy öngyilkosságról van-e szó. A holttestben különben Tavrof Miklós vingai háztulajdonost ismerték fel, aki körülbelül hat-hét előtt eltűnt Aradról. Tavrof Miklós akkor látogatába jött fiához akinek lakásáról azzal távozott, hogy bevásárolni megy. Négy száz koronát vitt el magával s többé nem tért vissza. Eltűnését be is jelentették a rendőrségnek. A holnapai boncolás valószínűleg ki fogja deríteni, hogy gyilkosságnak áldozata-e Tavrof Miklós, vagy pedig öngyilkosságot követett el.

— Menekülteket keresnek. Csulai Kálmán vajdahunyadi lakos, aki jelenleg Alsósímándon lakik, fér Csulai Kálmán esendőrőrsöt keresi.

— Akik csak egyszer szeretnek. (Az Apolló mai premierje.) Az Asrák csak egyszer szeretnek, aztán meghalnak... Ezen a finom csengésű mondáson épült fel a ma bemutatott stílusos dráma. Asra, a csodaszép cigányleányt az erdőben látja meg a fiatal báró s tekintetük forró tüzből olvad össze. A cigányleány karrierjének tüneményes utja indult meg e peroban. Táncozó lesz. A báró magához veszi Asrát s boldogan élnek. Boldogságuk csak rövid ideig tartott; a karaván elrabolja Asrát. A szenvedések kalváriáját járja a szegény leány. A báró is megtagadja. Amikor megbánja tettét, már késő van; a leány megmérgezte magát. Az Asrák csak egyszer szeretnek, aztán meghalnak... Csupa hangulat, csupa szín s romantika ez a csodás dráma, amely határtalan sikert aratott ma este az Apollóban. Egyetlen hely sem maradt üresen az Apolló nézőterén s a publikum elragadtatással gyönyörködött a szép képből. Még kedden mutatja be az Apolló az új slágert. Péntektől kezdve a legujabb Psilander-kép következik.

— M. kir. szab. Osztályversjáték. A most megkezdődő XXXVII. sorsjáték hivatalos nyeménnyegyzéke szerint a kibocsátandó 110,000 sorjegy felére vagyis 55,000 darabra jut nyeménny, még pedig összesen 14,459,000 K értékben. Sorsjegyek már mindegyik elárulítóhelyen kaphatók.

— A vak katonának. Reisz Józsefné Alsósímándról a templomban elhasználandó megváltására tíz koronát küldött szerkesztőségünkbe a vak katonák részére. A pénzt rendeltetési helyére küldöttük.

— A Ganges istennője. (Indiai legenda az Urániában.) Szenzációsan izgalmas és pazar ötletekben bővelkedő filmet mutatott be tegnap a színház. Max Mach, a világhírű német rendező szeniális munkája telve van India büvös légkörével s e mellett eseményekben is izgatón érdekes. A távol Indiában a hívők seregei imádják Ganges istennő szobrát és a zarándok helyen egy fakir mutatja be művészetét. Itt kezdődik azután egy bonyodalom, amely csak India büvös levegőjében születhetik meg, mert az istennő megszabadítja fogságából a fakirt, azontul szerelmével is megajándékozza. A Greenbaum filmgyár az idei első képet megtelevő pazarsággal és pompával állította ki, mintegy mutatójául annak a filmse-

KURZER BERTALAN

végzett bécsi orvosi egyetemet és Budapesten vizsgázott fogtechnikus műterme Weitzer J.-a., Minorita-palota, II. em.

Fogat huz, plombál. Készít egyes fogat ép úgy, mint egész fogcsorokat, arany koronákat és arany hidakat.

szenabem és azzal a szándékával szemben, hogy a semlegeseket rákényszerítse a nemzetközi jog védelmének német tengeralattjáróktól való megtagadására.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Szabadiára helyezett kórházi gondnoknö.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradmegyei közpórház gondnoknöjének bűnügyében ma fordulat állott be. Özv. Lászka Jakabné ugyanis a múlt hét közepén a rendőrség bűnügyi osztálya, mely napokon keresztül folytatta Berets Ferenc rendőrkapitány vezetésével, a kórházi visszaélések ügyében az eljárást, miután a nyomozás befejeződött, át-kísértette az aradi királyi ügyészségre. A gondnoknét az ügyészség nyomában a vizsgálóbíró elé állította. Szóllósy Jenő dr. királyi vizsgálóbíró Lászkánét vallatásra fogta és a kihallgatás után előzetes letartóztatásba helyezte.

A vizsgálóbírói végzésben azonban öregegy Lászkáné nem nyugodott meg s ügyvédje, Nagy Sándor dr. útján, szabadiára helyezése iránt felfolyamodást adott be az aradi törvényszék vádtanácsához, mely Nagy József törvényszéki bíró elnöklése alatt, mai ülésén foglalkozott ezzel az ügyvel. A vádtanács rövid tárgyalás után úgy határozott, hogy a vizsgálóbíró letartóztatási végzésének megváltoztatásával, öregegy Lászka Jakabné szabadiára helyezi, anél is inkább, mert a gondnoknőnek ingatlan vagyona van Aradon és a bünessélek-

mény nem olyan nagymértékű, hogy Lászkáné szökésétől lehetne tartani.

A vádtanács ülése után Lászka Jakabné nyomában szabadon bocsájtották.

§ Merénylétterv Tisza István gróf ellen. Fővárosi tudósítónk jelenti: Két dologkerülő suhanc Biró Zoltán és Jávorosky János néhány hónappal ezelőtt elhatározták, hogy merénylétet követnek el Tisza István gróf miniszterelnök ellen, aminek fejében vérdíjat kérnek Kovács Gyula volt országgyűlési képviselőtől, akiről tudták, hogy 1918-ban a képviselőházban rálött a miniszterelnökre. A merényléttervről tudomást szerzett a rendőrség, amely hamarosan elesipte őket. Bűnügyüket ma tárgyalta a törvényszék, de ítéletkihirdetésre még nem került sor.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1916. október 10-én kedden:

B) Bóris.

B) Bóris.

Az egér.

Vígjáték 3 felvonásban.

Kezdete 8 órakor.

A szerkesztésért felel:
Rudayánszky Endre távollétában:
Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezen rovattal közöltéért nem vállalunk felelősséget.)

ARADI KÖZLÖNY

1916. évi október hó 1-től új előfizetés/nyitunk az Aradi Közlöny-re.

Előfizetési árak:

Helyben:

Egész évre	28 K. — fill.
Fél évre	14 . — .
Negyed évre	7 . — .
Egy óra	2 . 40 .

Vidéken:

Egész évre	32 K. — fill.
Fél évre	16 . — .
Negyed évre	8 . — .
Egy óra	2 . 80 .

Tessék mutatványszámot kérni.

Nomunculus.

Mindenféle

nyomtatványok

izléses, osinos kivitelben készülnek az

Aradi nyomda r. t.

nyomdájában, József főherceg-ut 22.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppe“ folyadék és „Peppe“ hiatópor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppe folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppe hiatópor 1 kor. — fill.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázzni kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással 1 KORONA.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreget deszinficálja, utóké igen kellemes. Ára egy porcellán-száraznak 80 fillér.

Fenti szerkek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Magyarázzal szemben.)

Magyar gyógyborok

Kitünő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző gyógybor, vérszegények, láb-badozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosító szer, finom fűszeres ízű, szon-etté, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbetegség részére és ott, ahol a condurongó kéreg járvalva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acidoi pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1846

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

HARCTÉREN KÜZDŐ SZERETETTEINKNEK küldjünk

MODIANO-CLUBSPECIALITÉ HÜVELYLYEL

készített CIGARETTAKAT, hogy lássák, hogy nekik mindenből a LEGDRAGABBAT, tehát a LEGJOBBAT is választjuk! (egy doboz 70 fillér.) — 1 könyvecske sodorni való papir (70 lap) ára 12 fillér.

ECETSAV

Garantált 66% vegyileg tiszta, étkezési célokra prima svéd áru 800 grammos üvegekben 25 üveg ládánként, próbamos, mely megfelel 20 liter kellemes ízű asztali ecet készítéséhez, küld utánvét mellett. Szállítási határidő 2—3 nap.

Beck Testvérek

Arad, Teleky-utca 15. szám. Saját ház. 5071

Telefon szám 242.

Villamos zseblámpa
elemek.

Volfram égők

kaphatók 4849

Kalmár József

cégnél Arad, Salacz-utca 2. szám.

Berger Ábrahám

Nagyszabedől menekült, elsőrendű, külföldön kitanult kárpitos és díszítő műhelye Szilvassy Istvánnál, Arad, Weitzer László-utca 19. 5280

Eivállal mindennemű kárpitos munkát bécsi és párisi minta szerint.

Athuzásokat, matrac készítményt házánál és házon kívül elfogad. Mint erdélyi menekült a n. é. közönség szives támogatását kéri.

53—1916. végrn. sz.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a világi kir. járásbírósnak 1916. évi P. 1258. számú végzése következtében Dr. Reiner Albert, újszentannai ügyvéd által képviselt Újszentannai Gazdasági és Iparbank r.-t. javára 144 korona s jár. erejéig 1916. évi aug. hó 4-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 960 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: hordók és kádak nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a világi kir. járásbírósnak 1916-ik évi Pk. 1680/2. számú végzése folytán 144 kor. tőkekövetelés, ennek 1914. évi november hó 20. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 118 koronában bíróság már megállapított költségek erejéig, Muszka községben, végrehajtást szenvedett lakásán leendő megtartására 1916. évi okt. hó 16-ik napjának ó. e. 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni. A helyszínére a községházától lesz az indulás.

Amennyiben az elárveresendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cikk 120. §. értelmében ezek javára is elrendelhetik. Kelt Világos, 1916. évi október hó 2. napján.

Thuránszky,

kir. bírósági végrehajtó.

Rum—likör

essentiák és kompozitók

Kocsikenőcs,

Svédgyufa

Pótkávékban

Állandó raktár

Szemző Armin

áruügynökségénél, Arad. 502

Interurban telefon 592. szám

PAPRIKA

elsőrendű, legutányosabban beszereshető 5127

Deutsch Andor,

Szeged, Jókai-u. 7. Kérjen árajánlatot! Kiszágotással meg lesz elégedve!

A tőzér legforgalmasabb helyén

Andrássy-tér 8. számú

házaon egy kisebb

üzlethelyiség

azonnalra

k i a d ó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadó-hivatalában, József főherceg-ut 22.

119—1916. végrh. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a világi kir. járásbírósnak 1915. évi P. 2485/4. és 5. sz. végzése következtében Dr. Reiner Albert aradi ügyvéd által képviselt özv. Raubauer Ferencné özszentannai lakos javára, Muszka Tódor, Muszka Pável és Muszka Mihály özszentannai lakosok ellen 400 kor. s jár. erejéig 1916. évi június hó 24. én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 2900 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: sertések, ló, koca és szalonna nyilvános árverésen eladatnak.

Ezen árverés Muszka Mihály és Muszka Pável ellen az Újszentannai Gazdasági és Iparbank 132 kor. s jár. erejéig is meg fog tartatni.

Mely árverésnek a világi kir. járásbírósnak 1916. évi Pk. 1846/2 számú végzése folytán 400 korona tőkekövetelés és ennek 1913. évi november hó 22-ik napjától járó 8% kamatai és eddig összesen 198 korona 60 fillérben bíróság már megállapított költsé-

gek erejéig ő szentanna községben, végrehajtást szenvedőnek lakásán leendő megtartására 1916. évi október hó 18-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. törvénycikk 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el

fognak adatni. A helyszínére a községházától lesz az indulás.

Amennyiben az elárveresendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendelhetik. Kelt Világos, 1916. évi október hó 1. napján.

Thuránszky,

kir. bír. végrehajtó.

5288

FOG. MOHR JEANNETTA

vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Bécsben a fogászati téren legjobb sikerrel működtem, tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy helyben: Luther Márton-utca 1. sz. a. H-ik em. egy a mostani kor igényeinek megfelelő fogászati műtermet nyitottam, ahol legújabb berlini és amerikai módszer szerint kezelem betegemet, foguzás teljes érzéstelenítéssel (fagyasztás útján.) Aranyfogak, aranykoronák, mindennemű kaucsuk fogazatok, szájadás nélkül és légkamrával. Arany, ezüst, amalgám, porcellán és cement tömések (plombák), morskelt díj-szabás mellett készíttetnek. Becses partiógását kérve tisztelettel Mohr Jeannetta, vizsg. fogtechnikusnő. Rendelő órák: d. e. 8—12-ig, d. n. 2—7-ig. Vidékiek 24 óra belül kielégíttetnek. 1271

22158—1916. kh.

Hirdetmény.

Nap-nap után előfordul, hogy az éjjeli órákban cselédek lesznek a rendőrkapitányi hivatalhoz bekísérve, kik az utcán csavarogva, korcsmákban, kávéházakban, férfiak és katonák társaságában mulatva találtatnak.

Miután a városi cselédrendtartási szabályrendelet 18. §. értelmében este kapuzárás után, vagyis szeptember 29-től április 24-ig 9 órán tul, április 24 től szeptember 29-ig pedig 10 órán tul a szolgálat és közérkölciség szempontjából cselédeknek az utcán tartózkodni tilos s miután a cseléd-törvény 30. §-a értelmében a gazda köteles ügyelni arra, hogy cselédeje erkölcsös életmódot folytasson, figyelmes legyen a cseléd-tartó gazdákat, a legszigorúbban ügyeljenek arra, hogy cselédek kapuzárás után éjjelente az utcákon, korcsmákban ne csavarogjanak, mert a csavargáson ért cselédek, akik helyben illetőséggen nem bírnak, a kiszabott büntetésen kívül Aradról el fognak toloncoltatni, a cseléd-tartó gazdák pedig a szabályrendelet értelmében büntettni fognak.

Kivételt képez az, ha a cseléd színházba vagy mozgófénykép-színházba megy, vagy sürgős ügyben, pld. betegség miatt orvoshoz, vagy valamely sürgős isenettel elhozatala vagy elvittele céljából tartózkodik az utcán s e célból a gazdájától írásbeli engedéllyel bír.

Arad, 1916. szeptember hó 20-án.

Green, főkapitány.

Értesítés!

Az „IBOLYA DORÉ”

készítményeink a mai naptól kezdve a következő árakban kerülnek forgalomba: Ibolya Doré-erém egy tégely K 150, Ibolya Doré-szappan 1 darab K 150, Ibolya Doré-tej 1 üveg 150, Ibolya Doré-hőlgypor 1 doboz K 150.

Legjobb fekete v. barna

Hajfestő

a „Melogen”. Ára 2.40 korona.

Szőrvesztő-Devtlor. E kitérő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt aro, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ára utasítással 1 korona.

A fenti szerek kap-
tatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszer-
tárban
ARAD, Andrássy-tér 22. sz.
Alapított 1886. évben az Aradmegyei Kórház számára

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját az alábbiak szerint számítjuk.
Minden szó hirdetéséért 12 fillér. Vastagabb betűkkel 12 fillér.
A vastagabb betűkkel kívánt szöveget aláhúzással kell jelezni.
A legkisebb hirdetés ára 20 fillér.
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 4 óráig vesszünk fel.
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmában fogva érvelési alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Tábori posta.

L.
Köszönet csomagok és levelekért, gyakran írunk neked, 2 csomagot küldtem papkát és többletét, azoktól doboz enyvalót. Lakás még nincs az nagy gond. Boldog vagyok, hogy jól vagy. Egészségesek vagyunk. Üdvözlünk mindből L. Annie és Lily. 5299

Levelezés.

„Kereseknek”
levele van a kiadóhivatalban. 5298

„Magányosnak”
levele van a kiadóhivatalban. 5299

„Géni”
Zolt megjött, jól érzi magát, hosszabb ideig kéhen marad. Kéhen. Antónia. 5301

„Szereplők szereplői”
sürgős levele van. 5297

Ellátás.

„Ginecna haterozott”
szobát, és teljes ellátást keresek. Cím a kiadóhivatalban. 5295

Teljes ellátást
keres lak. ur. családnál, főképezésre használata, kereskedő, lehetőleg a helyvárosban, „Allandó” jellege alatt. 5305

Oktatás.

Német nyelvből
és gyerekekből továbbá magyar-német szépírásból órát adnak erdélyi menekültek, Karolina-u. 8 sz. 1 em. 5307

Alkalmazást keres.

4 polgári
végzett művelény iróda, esetleg vidéki jegyzőségnek állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 5296

3 menekült művelény
perfect német, kereskedelmi végzett, bankban vagy iródaiban alkalmazást keres, lehetőleg keleten egy helyen. Cím a kiadóhivatalban. 5298

Fiatal
fűszerkereskedő segéd, okt. 15. esetleg nov. 1-re állást keres. Címekét a kiadóhivatalba ker. 5291

Fiatal,
ker. urino, magános, feltétlen ur ember háztartásának vezetésére, esetleg anyahelyettesnek 1-2 gyermek mellé ajánlkodik. Megkeresést „Kellmes otthon” címen a kiadóhivatalba kerék. 5270

Házvesztésű állásra
ajánlkodik középkorú öregegy. Cím a kiadóhivatalban. 5276

Alkalmazást nyer.

Házvesztésű
vidéki fiatal ember háztartásának vezetésére azonnali belépésre keresetük. Cím a kiadóhivatalban. 5298

Egy jó bizonyítvánnyal
rendelkező mindenre csodát, ki szobaköltéshez ért, felvétetik. Andrássy-tér 25. (Neuman-palota) IV. lépcső, l. e. 29. a. 8401

Szerény német kiscseregy,
esetleg menekült, 2 gyermekkel keresetk. Szabadság-tér 16., II. a. 5302

Nyomdász-tanulónak
felvétetik két fiu, kik a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Lakást keres.

2 haterozott szobát
konyhával, kerékek mellett. Címekét a kiadóhivatalba ker. 5294

Keresek
egy szép kőföldbejárati haterozott utcai szobát, villanyvilágítással. Címekét a kiadóhivatalba kerék. 5293

Magányosnak,
lehetőleg a helyvárosban kéhen, kéhen vannak. Ajánlatokat a kiadóhivatalba továbbít. 5299

Kiadó lakás.

Modern 6 szobás,
fürdő és előszobás udvari lakás november 1-től kiadó Deák Ferenc-utca 5. Munkácsy-tér d. a. 5-4-ig naponta. 5296

Kiadó november 1-ére
Petőfi-utca 10. sz. (a színház, gymnasium, városközség közelében) teljesen modern házban egy utcai 5 szobás II. emeleti lakás, felszerelve a legkényelmesebb melékényekkel. Bővebbet a kiadóhivatalba kerék. 5294

Andrássy-tér 8 sz.
alatti egy I. emeleti utcai lakás, mely szabadnak, vagy szűk cölra igen alkalmas, azonnalra kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalba kerék. 5297

Gyógyászat.

Heha Vencs orvosnő.
Bavaria mer vörösgyógyászat, nátha, megduadás, a vörösgyógyászat eredő ideg-bajok, strágytalanság, gyomorbetegségek, lés, általános gyengeség ellen. Párkányi várkapó és vérvitő. Biztos évszer mártus fertőzések és minden fertőzőből eredő meg-betegedés ellen egy feloldóknak, mint gyermekeknek. Ára 2-3 kor. Heha gyógyszertár, Földes gyógyszertár. 12

Vétel és eladás.

6 motor
3-3½ kéregű eladó. Cím a kiadóhivatalban. 5292

Egy jókarban
lévő nagy szobó asztal, és egy Singer-varrógép eladó. Cím a kiadóhivatalban. 5290

Kin Offinieraport
gát gyalog, nehézség, 11 évesnél, két em verkarant. Adress a kiadóhivatalban. 5297

Baronfiúval szem
biztos szer egyetén kapható Wajdits gyógy-szertárban, Ferenc-tér közpérezésű szemben. Övege 1 kor. 30 fillér, nagy övege 2 kor. 3723

Körművésztől
Szt. Pál-utca 2. Vasz és elad utasoktól levetett ruhákat és kánnál haterok vétel és eladás. 5146

Eladó
egy nő finom percska kabát, nemes nyest gallér, Jeanette ömös kintében, Tabbjdi Károly-utca. 3867

Eladó
egy zongora, könyvespolc, egy hó és egy ebédasztal. Bővebbet az eladóhivatalban, Országy-utca 8. 5274

Házvesztésű,
jókarban levő boroshordók 20-300 l. eladók. Kis-utca 4. sz. 5279

Vadgazdálkodás
mértermása és waggótelkenkénti vezé Dressmann Gyula, Bercs Bent-tér 23. 5296

Vessék
a legmagasabb árkán vettől leveteti kőművet, mindenféle egyenruhát valamint kánnál haterok. Vidácsa a magyok. Biser Ignát, Boczkó-utca 1. 229

Tűzfű-eladás.
Az Aradv. alvái erdőüzlet megkezdli tűzfű-termékeinek eladását. Selejtmentes bükkszási waggótelken megrendelhetők az Aradi és Csánádi Egyesült Vasutak erdőüzletvezetésénél, Arad, Jászai téherceg-ut 22., földszint. 4366

Egy világ házzal egyenráru
2% léreke motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalban.

Uj butorhittel!
Butorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyenráru kölcse, és részletfizetésre szállított. Gara Károly bet. cég butorhittelében Aradon, Andrássy Sándor-utca 5. sz. 391

Zöldé ünnepi imakönyvek
kaphatók Pichler Sándor papirkereskedésben és könyvnyomdájában, Szabadság-tér L. Telefon 296. sz. 611

Különcfelo.

Helyezett
hőnteszer a templomban lés, emelet, 1. sor, az orgona mellett, egy fekete bőr rútköl hla bélellés. Igen kényes a be-cölletes megalkatás. lenne szives az Aradi Közlöny kiadóhivatalába leadni, hol illő jutalomban részesül. 5294

A drága vanillias
teljesen pótolja a pompás zamata Vanill-kon, egy zacskó ára 10 fillér. Cukrázóknak, vendégülözöknek nélkülözhetetlen. Földes gyógyszertár, Heha gyógyszertár. 12

Összes írógépek
teljesen rakitára és javító-helye. Bercs-utca 2. Telefon 11-41. Írógép-üzlet. 4701

Apróhirdetések
az „Aradi Közlöny” részére felvétettek a Messenger-boy iródaiban, Deák Ferenc-utca 2. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.”

Az angol
Béjelenőcsillapító Bengue balsamot teljesen pótolja a Heha-Földes féle fájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Bengue balsam ára 2 korona. Földes gyógyszertár, Heha gyógyszertár. 12

Refrmek,
rakományok, mőnyerek megóvására ajánlkunk melykeverékek 40 és 60 filleres csomagokban. Legfinomabb resublimált Nafalin kókólként 1 kor. 30 fillér. Boverpor szőré szobokban 20, bádodobokban 30 és 60, üvegekben 30 és 60 fillér. Patschuli levelet különként 3-50 K. Földes gyógy-szertár, Baitányi-utca. 12

1870—1916—R. Pk. sz.

Árverési hirdetmény.

Atulirott bírósági kiküldött az 1891: LX. t.-c. 102. §-a értelmében eszennel közhírvé teszi, hogy a lippal kir. járásbírósnak 450—1916/2. sz. végzése következtében Dz. Mitsits Constantín ügyvéd által képviselt Blás temesújfalui takarékpénztár l.-t. javára Mester Ploare és Franczeszku György labasi lakosok ellen 120 korona tőke a jár. erejéig 1916. augusztus 11-én foganatosított kielégítést végrehajtás után lefoglalt és 3000 koronára becsült ingóságok u. m.: tők és üszük nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a lippal kir. járásbírósnak Pk. 1870—1916. száma végzése folytán 120 kor. tőküketelés, annak és pedig 800 korona után 1914. március 28-tól járó 6% kamatai, 1/2% váltódíj és 70 kor. 80 fillér bíróilag már megállapított költségek erejéig labazon végrehajtást szenvedettek lakásán leendő megtartására 1916. évi október hó 16. napjának d. n. 3 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándé-

kosok eszennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az említett ingóságok 1881: LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is elfognak adtni.

Amennyiben ezen ígóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. LX. t.-c. 120 §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Lippa, 1916. szeptember 20.
Dr. Jancu,
Mr. bír. kiküldött.

5286
112—1916. ügyszám.
Hirdetmény.

Rosu N. György lippai lakos megkeresésére a kereskedelmi törvény 347. és 351. §§-ai értelmében Rosenfeld Sámuel budapesti lakos késedelmes vevő veszélyére és kárára Lippán levő hivatalos helyiségemben nyilvános árverésen 1916. évi október hó 10-én délután három órakor eladok 250 darab juhót.

Az árverési feltételek nálam tudhatók meg.
Lippa, 1916. október 9.

Dr. Krosser Zoltán,
kt. közjegyző.

Aranyat

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becsérli; ugyszinten régiségeket vesz és elad

Losonczy Lajos

órák és ékszerész üzlete
ARAD, Szabadság-tér.
Telefon 294.

Hirdetmény.

Közhírvé teszem, hogy a m. kir. Ministerium 2880—1916. M. E. sz. rendeletével az „Olaj és Zeiradékgügyi Bizottság” megalakítása tárgyában a következőkép rendelkezett:

A magyar szent korona országainak növényi és állati elajokkal és zsiradékokkal való ellátására zsiradékgügyi bizottság alakítottatik. A bizottság megalakítása iránt a kereskedelemügyi miniszter intézkedik.

A bizottság eszményes működése céljára a kereskedelemügyi miniszter elrendelheti, hogy az említett cikkek termelésében és fogyasztásában érdekelt vállalatok üzemeltetési ellenőrzése és evégből az üzleti könyvekbe és levelezésekbe is betekintsen.

A bizottságot ebben a működésében az érdekeit vállalatok kötelesek teljes mértékben támogatni. Aki az elrendelt bejelentést nem teljesíti, vagy a bizottságnak az ellenőrzésre vonatkozó rendelkezéseit meg nem tartja, az amennyiben eszelekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.
Grém, főkapitány.